

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2017-2018

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jakub Hrdý

**Sociální sítě jako spouštěč rizikového chování u žáků 2.
stupně základní školy**

Praha 2018

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Dita Tomková

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR PART TIME STUDIES

2017-2018

BACHELOR THESIS

Jakub Hrdý

**Social networks as a starter of risk behaviour pupils of the
second grade at elementary school**

Prague 2018

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Mgr. Dita Tomková

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně parafrázuji, cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Jakub Hrdý

Poděkování

Na tomto místě chci poděkovat své vedoucí bakalářské práce Mgr. Ditě Tomkové za pomoc, odborné rady, korekci a podporu při zpracování této bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce „Sociální sítě jako spouštěč rizikového chování u žáků 2. stupně základní školy“ popisuje a charakterizuje vliv užívání sociálních sítí na chování žáků. Zabývá se faktory, které způsobují rizikové chování u této skupiny. V práci jsou explicitními sociálními sítěmi Facebook, Instagram a Twitter. Dalšími aspekty, které se týkají rizikového chování cílové skupiny, jsou i vlivy rodinného a školního prostředí a ontogenetický vývoj. V závěru jsou aspekty a faktory vyhodnocovány formou dotazníkového šetření, na základě kterého se potvrzují či nepotvrzují stanovené hypotézy.

Klíčová slova

Pubescence, rizikové chování, rodinné prostředí, sociální sítě, školní prostředí, žák 2. stupně ZŠ.

Annotation

The bachelor thesis "Social Networks as a Beginner of Risk Behavior in Secondary Schools" describes and characterizes the influence of using social networks on the behavior of pupils. It deals with the factors that cause risk behaviors in this group. At work are the explicit social networks Facebook, Instagram and Twitter. Other aspects related to the risk behavior of the target group are the effects of family and school environment and ontogenetic development. In the end, aspects and factors are evaluated in the form of a questionnaire survey, on the basis of which the established hypotheses are confirmed or not.

Keywords

Family environment, puberty, pupil of the second grade at elementary school, risk behaviour, school environment, social networks.

ÚVOD.....	10
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 ŽÁK DRUHÉHO STUPNĚ ZÁKLADNÍ ŠKOLY.....	11
1.1 PUBESCENCE	11
1.2 SOCIALIZACE	11
1.3 VLIVY PROSTŘEDÍ	13
1.3.1 VLIV RODINNÉHO PROSTŘEDÍ.....	13
1.3.2 VLIV ŠKOLNÍHO PROSTŘEDÍ.....	13
1.3.3 VLIV VRSTEVNICKÉ SKUPINY	13
1.4 RODINA.....	14
1.4.1 RODINA DLE FUNKČNOSTI	16
1.5 ŠKOLA	17
2 SOCIÁLNÍ SÍTĚ.....	19
2.1 HISTORIE SOCIÁLNÍCH SÍTÍ.....	19
2.2 DRUHY SÍTÍ.....	20
2.2.1 FACEBOOK	20
2.2.2 INSTAGRAM.....	21
2.2.3 TWITTER.....	21
2.2.4 BADOO	22
2.2.5 LIDE.CZ	22
2.2.6 MYSPACE.....	22
2.3 RIZIKA SOCIÁLNÍCH SÍTÍ	23
2.3.1 KYBERSTALKING	23
2.3.2 KYBERŠIKANA.....	24
2.3.3 HOAX	24
2.3.4 FLAMING	25
2.3.5 SEXTING	26
2.4 INTERNET A ZÁVISLOST	26
2.4.1 NETOLISMUS	27
2.4.2 HLAVNÍ ZNAKY NETOLISMU	27
2.4.3 PREVENCE ZÁVISLOSTI NA INTERNETU	28
3 RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ.....	29

3.1	DEFINICE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ	29
3.2	PROJEVY RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ.....	29
3.2.1	TOXIKOMANIE	30
3.2.2	ŠIKANA	30
3.2.3	ZÁŠKOLÁCTVÍ.....	31
3.2.4	KOUŘENÍ.....	31
3.2.5	RIZIKOVÉ SEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ	32
3.3	PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ.....	33
3.3.1	PRIMÁRNÍ PREVENCE	33
3.3.2	SEKUNDÁRNÍ PREVENCE	35
3.3.3	TERCIÁRNÍ PREVENCE.....	35
	PRAKTICKÁ ČÁST	37
4	VÝZKUM	37
4.1	POUŽITÁ METODA	37
4.2	HYPOTÉZY	37
4.2.1	HYPOTÉZA Č. 1	37
4.2.2	HYPOTÉZA Č. 2	38
4.2.3	HYPOTÉZA Č. 3	38
4.2.4	HYPOZÉZA Č. 4.....	38
4.3	REALIZACE VÝZKUMU	38
4.4	CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU.....	38
4.5	ANALÝZA DAT	40
5	VÝSLEDKY VÝZKUMU	58
5.1	HYPOTÉZA Č. 1	58
5.2	HYPOTÉZA Č. 2.....	58
5.3	HYPOTÉZA Č. 3.....	58
5.4	HYPOTÉZA Č. 4.....	59
6	DISKUSE	60
	ZÁVĚR	61
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	62
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	67

SEZNAM PŘÍLOH.....	69
---------------------------	-----------

ÚVOD

Pro tuto bakalářskou práci byla autorem zvolena problematika mládeže, která se jeví jako riziková, a to i vlivem sociálních sítí, které v dnešní době většina žáků enormně užívá. Vybrána byla problémová oblast, která se v posledních letech jeví naléhavější a jejíž podoby jsou stále vulgárnější, bezohlednější a brutálnější. Srovná-li autor práce dnešní generaci náctiletých s obdobím jeho dětství a dospívání, musí konstatovat, že se opravdu liší v mnoha aspektech. V oblasti vztahů k dospělým lidem, tj. rodičům, učitelům apod., požíváním alkoholu, nikotinu či jiných omamných látek před dovršením patnáctého roku věku. Autor práce také zaznamenal velice časně kontakty sexuální.

Sociální sítě se staly nedílnou součástí života mládeže. Z praxe se sociální pracovníci, pedagogičtí pracovníci, psychologové ad., setkávají se sociálními sítěmi v roli spouštěče rizikového chování u dětí a mládeže. Právě mládež je pro autora (v současné době učitele na základní škole) zajímavou skupinou osob, a to z hlediska poznání oblasti psychické, oblasti chování, ve školním či rodinném prostředí apod. Proto se autor práce snaží poukázat na značnou váhu problému vlivu sociálních sítí a případné rizikové chování jimi způsobené. Inspirací je mu přímo jeho zaměstnání učitele na základní škole v rámci projevů chování žáků 2. stupně právě pod vlivem sociálních sítí.

Cílem této bakalářské práce je popsat možné faktory, které se podílejí na rizikovém chování žáků 2. stupně základní školy, se zaměřením na problematiku užívání sociálních sítí. Podrobněji se pak touto oblastí autor zabývá v praktické části, kde analyzoval odpovědi z dotazníkového šetření a odpověděl na stanovené hypotézy.

TEORETICKÁ ČÁST

1 ŽÁK DRUHÉHO STUPNĚ ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Žák druhého stupně základní školy ukončuje povinnou školní docházku. Potýká se následně s volbou dalšího typu vzdělání. Toto období je pro něj plné změn a převratů. Hovoříme zde o tělesných, hormonálních a dalších změnách. Jedná se o období, které je jedním z nejnáročnějších pro jedince. Toto období nazýváme pubescence. Dále se dělí na prepubertu a vlastní pubertu.

1.1 PUBESCENCE

Pubescence je označována jako první fáze dospívání. Nejčastěji řazena do období mezi 11. a 15. rokem života. V tomto období nastává mnoho komplikovaných změn. Tou nejvýraznější je tělesné dospívání, které má spojitost s pohlavním dozráváním. Ke změnám dochází ve způsobu myšlení, objevuje se zde schopnost abstraktního myšlení. Jedinec se začíná osamostatňovat od rodičů. Jeho orientace se zaměřuje mnohem více na své vrstevníky. Čeká ho volba povolání a nedílnou součástí je získávání zkušeností v prvních partnerských vztazích. Změny do značné míry ovlivňují sociální a psychické faktory, ovšem jsou podmíněny spíše biologicky (Vágnerová, 2000).

Helus (2009) uvádí jako specifický znak tohoto období vývoje jedince vzpouzení se autoritám, rodičům, učitelům a dochází k navazování rozvoji sociálních vztahů.

Langmeier a Krejčířová (2006) zde hovoří o specifickém smyslu hodnot jedince, který je utvářen kritickým myšlením. Čímž dochází k nespokojenosti, zklamání a pesimistickému myšlení. Všechny tyto znaky jsou důležité, jelikož u mnoha jedinců mohou vést právě k závislosti na virtuálním světě a sociálních sítích.

1.2 SOCIALIZACE

Proces, ve kterém se jedinec začleňuje do sociální skupiny, přičemž si osvojuje normy ve skupině panující, její hodnoty, učí se sociálním rolím spojeným s určitými pozicemi, dalším dovednostem a schopnostem. Pokud jedinec pocítuje osvojené způsoby chování,

postoje a představy jako svoje vlastní a samozřejmé, jsou tzv. internalizovány. Těžiště procesu socializace se nachází v dětství a mládí a jeho výsledkem je vytvoření sociálního „já“, sociální identity, socio-kulturní osobnosti. Jedna z nejdůležitějších fází, totiž socializace v povolání, se odehrává až na konci mládí. Jako socializaci lze označit i každé začleňování do nové skupiny, takže socializace trvá vlastně celý život. (Jandourek, 2001)

Socializace je vysoce komplexní proces, který začíná v novorozeneckém věku v rodině, rodinném prostředí, pokračuje ve škole a v zaměstnání, je determinovaný masmédií, ale také příslušností k různým skupinám pracovním, zájmovým a dalším. Základy vytváří tzv. primární socializace uskutečňující se v rodině v procesu rodinné výchovy, která je současně mediátorem vlivu dané kultury; cílem rodinné výchovy je totiž uvést dítě do příslušného kulturního prostředí, naučit je orientovat se v tomto prostředí plném symbolů a společenských standardů, norem. Na tuto primární socializaci navazuje další společenská instituce, škola, a později pracovní organizace, kde se dospělý jedinec musí učit novým, tentokrát pracovním rolím.

Socializace vede k osvojování si určitých sociálních rolí, tj. způsobů chování, které sociální okolí od jedince očekává z hlediska jeho věku, pohlaví a společenského statusu. (Nakonečný, 1999)

Socializace, kterou člověk prošel v průběhu dětství, není natolik adekvátní přípravou pro úlohy, které bude muset jedinec v budoucnosti zvládnout. V průběhu procesu zrání se jedinec dostává do řady pozic, které odpovídají různým etapám životního cyklu. Kromě toho se může interpersonální situace kvůli dále přibývající mobilitě změnit, což opět vyžaduje mít nově vytvořené vzorce chování. Některá očekávání společnosti zůstávají v průběhu života relativně konstantní, ovšem ne vždy je tomu pravdou. Jiná společenská očekávání se při přechodu z jedné pozice do pozice druhé mění. Další podněty pro sociální učení poskytují skupiny, jejichž členem se jedinec stává (např. pracovní skupina, manželství a rodina, členství v zájmových organizacích atd.) (Nakonečný, 2003)

1.3 Vliv prostředí

Vliv prostředí je jedním z nejvýznamnějších faktorů ovlivňujících vývoj jedince, pro kterého je právě prostředí ukazatelem cesty formování jeho osobnosti. Rozlišujeme v tomto případě několik typů prostředí.

1.3.1 Vliv rodinného prostředí

Jedním z nejdůležitějších činitelů ve vývoji dítěte je rodina. Na utváření osobnosti dítěte působí nevědomými i vědomými podněty. V rodině působí na způsob výchovy řada mnoha faktorů, jako jsou vzdělání a věk rodičů, jejich sociální postavení, početnost a kulturní úroveň rodiny, způsob soužití, mravní kvality obou rodičů apod. Rodiče málo používají při výchově svých dětí návody a rady získané četbou nebo odborným studiem. Řídí se dle vzorů vypořádaných z jejich vlastní rodiny. Negativně na dítě doléhá přehnaná péče a přemrštěné nároky, tak i samotný nezájem rodičů dítěte o jeho školní výsledky. Nevhodná je nejednotnost výchovy a změna výchovných stylů. Rodiče by neměli být lhostejní, nad míru přísní nebo až moc shovívaví. (Kohoutek, 1989).

1.3.2 Vliv školního prostředí

V období staršího školního věku sehraává velmi podstatnou roli školní prostředí. Nejpodstatnější úlohu sehraává školní třída jako formální skupina. Školní prostředí by mělo kreativizovat a stimulovat žáky nejnadanější a talentované, méně nadané povzbuzovat a chránit a nejslabší žáky sociálně podporovat. Navíc má škola vést k rozvoji celé osobnosti žáka a vést je k všestranné, tvořivé a v neposlední řadě tvořivé komunikaci. V 21. století by měla škola také učit žáky rozvíjet a chránit své duševní zdraví, fyzické a sociální zdraví a být za něj zodpovědný. (Kohoutek, 2003)

1.3.3 Vliv vrstevnické skupiny

Nikdy dříve v dějinách naší kultury a zřídka v jiných společnostech existoval socializační systém, jenž by tak přísně věkově rozděloval děti do vrstevnických skupin, jak to dělá naše povinná školní docházka do věkově homogenních tříd. Takto nespontánně vzniklá vrstevnická skupina získává ale postupně relativní autonomii i od školy jako od „rodičovské“ instituce. Generuje v interakci s médii své vlastní hodnoty,

vzorů chování a priority, a jejich prizmatem pak vnímá působení všech ostatních socializačních vlivů. (Možný, 2002)

Vrstevnická skupina nabývá významu v průběhu vývoje dítěte, zvláště od prepuberty, v pubertě a v dospívání. Dítě se zde učí souhrnné roli, učí se ale i podřizovat se skupině, řešit konflikty, vyjednávat a uzavírat kompromisy, učí se také řídit, prosazovat se a ovlivňovat dění ve skupině. Význam vrstevnické skupiny je právě v tom, že se zde dítě učí žít v rovnocenných vztazích s ostatními, kteří jsou jiní než on a se kterými musí vyjít. Sociální dovednosti, které zde dítě získává, bude potřebovat v celém svém dospělém životě. (Hadj-Moussová, 2003)

V prostředí vrstevnických skupin probíhá základní proces socializace. Děje se to vštěpováním různých životních cílů, zásad, norem, pravidel jednání a vzorů chování. Vrstevnické skupiny mohou také nabídnout společné zážitky, možnosti sebeuplatnění a pocit nezávislosti na dospělých. Daleko víc než jinde se v nich uplatňují vztahy rovnoprávnosti. (Kraus, 2008)

1.4 RODINA

Přirozenou primární skupinou a institucí je rodina. Přes všechny její krize, kterými prošla a prochází, stále tvoří základní článek společnosti. Rodina má po staletí poslání, kterým je plnění funkce reprodukční, výchovné, ekonomické, socializační, emocionální a ochranné.

V rodině se postupně vytváří pocit bezpečí, jistoty a důvěry. Jsou-li v ní přítomni oba rodiče, poskytuje rodina důležité identifikační vzory. Rodina je též prvním místem, kde se jedinec socializuje, tj. začleňuje se do sítě sociálních vztahů. V rodině též dítě internalizuje normy, hodnotovou orientaci, čili zde dochází k postupnému probouzení a vychovávání svědomí. Ve funkční rodině má člověk své kořeny, vytváří se zde domov, kam se člověk v průběhu života rád vrací a z nějž může čerpat sílu. (Jankovský, 2003)

Rodina je jistě nejstarší lidskou společenskou institucí. Vznikla kdysi v pradávných dobách, kdy se člověk ještě moc málo podobal tomu, jak se známe dnes. A vznikla nejen z přirozeného pudu pohlavního, jenž vede k plození a rozmnožování daného

živočišného druhu (k tomu ostatně není třeba rodiny), ale především z potřeby své potomstvo ochraňovat, učit, vzdělávat, připravovat pro život. Člověk byl v těch dobách mezi ostatními velkými živočichy velmi nedokonalým tvorem a jeho mládě přicházelo na svět tak málo připravené, že pečovat o ně a chránit je v úzkém intimním společenství ženy a muže a případně dalších blízkých lidí byla prostě životní nutnost, základní podmínka pro jeho přežití. (Matějček, 1994)

Rodina je pro dítě prvním socializačním prostředím, dítě zde získává nejdůležitější rámec pro vnímání a chápání světa (kognitivní schémata) a učí se základním normám a způsobům chování. Učí se zde jazyku, používanému v jeho kulturním prostředí i konkrétní podobě řeči, typické pro rodinu, do níž patří. Dítě přijímá v rodině v ní platné hodnoty a učí se základnímu životnímu stylu. (Hadj-Moussová, 2003)

Mezi základní funkce rodiny v tomto smyslu patří funkce reprodukční, socializační, sociálně – ekonomická a regenerační. Někdy se hovoří také o funkci tvorby lidského kapitálu ve smyslu přípravy dítěte na plnohodnotný život člověka ve společnosti. Právě tvorba lidského kapitálu je téměř výhradní doménou rodiny, jejíž funkce je v této oblasti nenahraditelná. V ostatních formách soužití rodičů a dětí se daří dobrá výchova jen tehdy, pokud dokáže být rodina stabilní, uspokojující všechny potřeby dítěte a vytvářející schopnost orientovat se ve světě obou pohlaví, úspěšně imitovat. (Národní zpráva o rodině - online)

Reprodukční funkce. Rodina stále setrvává základní jednotkou plození nové generace; ve všech známých společnostech se sice rodí děti i mimo manželství, ale nikde není ilegimita výslovně schvalována.

Emocionální funkce. Rodina poskytuje emoční uspokojení všem svým členům – v dobrých podmínkách rovnoměrně, tedy bez toho, že by se tak dělo na úkor ostatních. (Langmeier, Krejčířová, 1998)

Emocionální funkce rodiny je zásadní a nezastupitelná. Žádná jiná instituce nedokáže totiž vytvořit podobné a tak potřebné citové zázemí, pocit lásky, bezpečí a jistoty, a tak podstata a smysl nemohou být nikdy proměněny. (Kraus, 2008)

Socializační funkce. Rodina uvádí dítě rozhodujícím způsobem do lidské společnosti, učí ho základním způsobům společenského chování a předává mu základní kulturní statky společnosti. (Langmeier, Krejčířová, 1998)

Ekonomická funkce rodiny po staletí patřila k nejvýznamnějším. Široká rodina byla životním prostorem, ve kterém v tradici posvěcované rodinné dělbě práce produkovala na různé úrovni statky nutné pro život. (mnohdy přežití) svých členů. (Havlík, Koťa, 2007)

Rodina je též první sociální skupinou, která učí dítě přizpůsobovat se životu, osvojovat si základní návyky a způsoby chování běžné ve společnosti. Hovoříme tedy o socializačně-výchovné funkci rodiny. Ústřední úlohou socializačního procesu v rodině zůstává příprava dětí a mladistvých na vstup do praktického života. Dnes je však třeba zdůraznit také význam působení mladší generace na starší (např. v zacházení s moderními komunikačními prostředky). Prodlužuje se totiž doba, kdy vedle sebe žijí tři generace, a proto vzrůstá i dosah socializačního působení dětí a mládeže na rodiče i prarodiče v užší i širší rodině. (Kraus, 2008)

1.4.1 RODINA DLE FUNKČNOSTI

Dysfunkce – v současné době se na dysfunkci rodinného systému pohlíží obecněji – jde o rodinu, ve které jeden nebo více členů produkují málo adaptivní chování nebo chování nezdravé. Dysfunkční rodiny vykazují některé z těchto charakteristik: popírání či neřešení problémů, chybějící intimita, vzájemné obviňování, rigidní role, potlačování osobní identity na úkor rodinné identity, individuální potřeby členů rodiny obětované dysfunkčnímu rodinnému systému, nejasná komunikace, chybění jasných hranic mezi členy rodiny, nejasná pravidla a kompetence. (Sobotková, 2007)

Funkční rodina: rodina, ve které je zajištěn dobrý kvalitní vývoj dítěte a jeho prospěch. Takových rodin je v běžné populaci valná většina, až 85 %.

Problémová rodina: je rodina, ve které se vyskytují poruchy závažnějšího charakteru některých nebo všech funkcí. Ty však nijak vážněji neohrožují rodinný systém nebo vývoj dítěte. Rodina je schopna tyto problémy vlastními silami řešit nebo kompenzovat

za případné jednorázové či krátkodobé pomoci zvenčí. V populaci se vyskytuje okolo 12 – 13 % problémových rodin.

Dysfunkční rodina: je rodina, kde se vyskytují vážné poruchy některých nebo všech funkcí rodiny. Ty už bezprostředně ohrožují nebo poškozují rodinu jako celek a zvláště narušují vývoj a prospěch dítěte. Tyto poruchy již rodina není schopna zvládnout sama, proto je nutné realizovat řadu opatření z okolí, známých pod pojmem sanace rodiny. Takové rodiny tvoří asi 2 %.

Afunkční rodina: je rodina, ve které poruchy jsou tak negativního charakteru, že rodina přestává plnit svůj základní úkol a dítěti závažným způsobem škodí, nebo je dokonce ohrožuje v samotné existenci. Sanace takové rodiny je bezpředmětná a zbytečná. V populaci se vyskytuje asi 0,5 % takových rodin. (Fišer, Škoda, 2009)

1.5 ŠKOLA

Vstup do školy znamená pro většinu dětí obrovskou zátěž, jejíž míra se ještě zvětšuje v době stoupajících nároků na vzdělání a pracovní výkonnost. Byť jen některé z mnoha nároků, které se nyní na dítě kladou a jejichž plnění se vyžaduje bezpodmínečně. Dítě, které neabsolvovalo docházku do mateřské školy, se má nyní na delší dobu obejít bez rodičů, zapojit se do početné velké kolektivu dětí stejného věku a podřídit se autoritě cizího dospělého. To dítě, které docházku do mateřské školy absolvovalo, má sice v tomto směru situaci snazší a změna v jeho životě není tak velká, ale i pro něj je organizace školní činnosti diametrálně odlišná. Liší se zejména způsobem práce učitele, který stojí čelem vůči kolektivu, zapojenému do stejné činnosti. (Langmeier, Krejčířová, 1998)

Škola jako socializační prostředí má pro vývoj dítěte zcela mimořádný význam. Ve škole se dítě poprvé dostává mimo rodinné prostředí, poprvé vstupuje do „velkého světa“, kde je posuzováno podle své práce, svých výkonů a schopností a není přijímáno bezpodmínečně. Poprvé se také dostává do konkurenčního prostředí. Důraz na práci a výsledky a porovnávání dětí podle nich tvoří odlišnost od mateřské školy, kde sice dítě rovněž žije ve vrstevnické skupině, činnosti jsou však především hravé a dítě není zpravidla za ně hodnoceno. Co se týče oblasti staršího školního věku, je to pro dítě

období markantních změn a bývá pro jedince obecně nejnáročnějším vývojovým obdobím. (Hadj-Moussová, 2003)

„V současné době se hovoří o následujících funkcích školy:

- *funkce výchovná*
- *funkce vzdělávací*
- *funkce kvalifikační*
- *funkce integrační*
- *funkce selektivní*

k nimž lze přidružit některé funkce speciální, které tvoří:

- *funkce ochranná*
- *funkce resocializační či nápravná“*

(Havlík, Kořa, s. 98, 2007)

Integrační funkci naplňuje škola v první řadě podporou vytváření postojů a dovedností umožňujících sociální styk a komunikaci nejen v interním prostředí školy, ale i v sociálním životě širšího společenství. Integrační funkce je také naplňovaná tím, že se žáci učí respektu k odlišnostem a individualitě různých osob, učí se vůči druhým určitému odhadu, porozumění, navazování relevantních vztahů k jiným a vzájemné komunikaci. K integraci do lidského společenství jsou potřeba i obsahy, které se stávají předmětem komunikace a dorozumění. (Havlík, Kořa, 2007)

2 SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Sociální sítě mohou být charakterizovány jako aplikace, umožňující jejich uživatelům vzájemnou komunikaci, seznamování, popřípadě hledání starých či nových známých. Patří sem celá škála seznámek, chatů, osobních profilů nebo blogů. Tyto sítě mají vesměs totožnou charakteristiku v možnostech zasílání zpráv a vzkazů, některé pak sdílení hudby, fotek, videí a další.

Sociální sítě jsou čím dál více trendem dnešní doby a počet jejich uživatelů rapidně celosvětově stoupá.

Mimo pozitivní aspekty, které tyto komunikační prostředky poskytují, se lze setkat i s negativními. „*Nejčastější rizika na sociálních sítích (a na internetu obecně) nejsou spojená jen s následným osobním kontaktem (například setkání s nějakým podvodníkem nebo pedofilem), ale především se samotným kontaktem virtuálním. I ve světě jedniček a nul si lidé mohou vyvádět poměrně nepříjemné věci – od krádeží a zveřejňování fotografií, přes nadávky, obtěžování a sledování (stalking), až po zneužívání osobních informací a kontaktních údajů.*“ (Mučení sociálních sítí aneb Safer Internet Day - online)

V současné době jsou sociální sítě velmi probíraným tématem. Jedni uživatelé těchto sítí jejich používání hájí, druzí před nimi varují. S určitostí lze však říci, jakým jsou sociální sítě přínosem, který spočívá především v možnosti udržení si svého okruhu kontaktů daleko od svého fyzického okolí. (Ještě jedna malá poznámka k nebezpečnému Facebooku – online)

2.1 HISTORIE SOCIÁLNÍCH SÍTÍ

V roce 1945 se v USA a Velké Británii objevily první počítače. Zatím se jednalo pouze o formu lepších kalkulaček se záznamovým programem. Většina těchto přístrojů sloužila dlouhou dobu výhradně pro účely vědecké, hlavně pro výpočty armádních sil. Až během 60. let se rozšířilo jejich civilní využití. Již tehdy byl vysoký předpoklad k větší výkonnosti takových strojů a následný posun k vizualizaci informací

a komunikaci. Jak již bylo zmíněno, výpočetní technika a informatika v tehdejší době sloužila převážně a pouze k vědeckým účelům, hromadné správě velkých podniků či státním statistikám.

Počátkem 80. let začíná nárys a rozvoj multimédií. Informační technologie se začínají prolínat s telekomunikační oblastí, filmem, televizí a vydavatelstvím. Na scénu přicházejí interaktivní produkty – vznik hyperdokumentů (CD-ROM) a videoher.

V 90. letech mají celosvětový význam pro společenská a kulturní hnutí, která se skládají z řad profesionálů kampusů ve velkých metropolích. Propojením informačních sítí, vytvářených od konce 70. let, geometricky vzrostl počet počítačů a osob připojených na tyto sítě. (Lévy, 2000)

2.2 DRUHY SÍTÍ

V dnešní moderní době internet překypuje širokým spektrem sociálních sítí, které jsou využívány především současnou mladou generací. Hlavními uživateli těchto sítí jsou převážně jedinci staršího školního věku, kteří jsou cílovou skupinou bakalářské práce. Správci sociálních sítí neustále vylepšují funkce a tím jsou pro cílovou skupinu stále více atraktivní.

2.2.1 FACEBOOK

Facebook vznikl 4. února 2004 jako komunitní server, který sloužil ke komunikaci studentů Harvardské univerzity. V dnešní době má více jak 1,2 miliardu uživatelů (červen 2017) a tento počet neustále roste. Facebook se používá ve více jak 170 zemích, a to v 35 jazycích včetně jazyka českého. Postupně byl Facebook během několika týdnů zpřístupněn i dalším uživatelům. Rychlým tempem se do konce roku připojovaly americké univerzity. Nakonec byl vstup do systému umožněn všem uživatelům, kteří měli e-mailovou adresu z některé univerzity. Koncem února roku 2006 se do systému mohly přihlásit i velké firmy. Od začátku srpna téhož roku měla toto oprávnění každá osoba starší 13 let. (Historie Facebooku – online)

Facebook přináší navazování nových kontaktů a utužování těch, které jste si během života vytvořili. Oproti jiným sociálním sítím uživatelé Facebooku navazují přátelství

pouze symetricky, což znamená, že pokud nepotvrdíte některé z nabízených přátelství, není možné vidět soukromé příspěvky daného člověka. V případě, že je člověk zainteresovaný k určité události či skupině, je možné tento obsah pravidelně sledovat. To samé platí i u stránek. Dalším nástrojem Facebooku, který láká uživatele, jsou události. Organizovat akci nebo ji mít stále na paměti nikdy nebylo tak jednoduché. (Dědiček, 2010)

2.2.2 INSTAGRAM

Tato sociální síť se specificky zaměřuje hlavně na fotografie. Instagram se dá využívat pouze prostřednictvím mobilního telefonu (smartphonu). Lze jejím prostřednictvím sdílet informace a fotografie. Filozofií Instagramu jsou tři základní myšlenky. Instagram nabízí obrovské množství atraktivních filtrů k úpravě fotografií a vychází z toho, že většina mobilních telefonů vytváří průměrné fotografie. Druhá myšlenka se týká sdílení jednotlivých fotografií na několika stránkách současně. Nejprve jsou tyto fotografie uveřejněny na Instagramu a následně současně na dalších účtech či, které uživatel vlastní. Jako třetí myšlenka je skloubení efektivnosti a rychlosti. Proto má snahu o snadné a enormně rychlé vkládání příspěvků. Instagram byl založen Mikem Kriegerem a Kevinem Systromem. Mohou jej využívat pouze osoby starší 13 let. Je zde zakázáno vkládání příspěvků s násilnou, diskriminační, sexuální, pornografickou či protiprávní tematikou. (Co je Instagram – online)

2.2.3 TWITTER

Počet uživatelů této sociální sítě je necelých 210 milionů. V České republice má tato sociální síť 50 tisíc uživatelů. Využívá se k uveřejňování krátkých zpráv (méně znaků jak SMS na mobilním telefonu). Tyto zprávy veřejně píšou celebrity, média, instituce, ovšem většinou hlavně další uživatelé. Uživatel si z nich vybere, co je pro něj zajímavé – přátele, média i odborníky – a z nich sestaví vlastní privátní proud. Uživatel zvládne sledovat několik stovek zdrojů na základě omezení délky zpráv na 140 znaků, tím se může zaměřit přesně na ty informace, o které se nejvíce zajímá.

Na rozdíl od Facebooku nemusí uživatel posílat žádosti o schválení. Je pouze na něm, jestli bude zprávy číst nebo nikoliv. Samozřejmostí je možnost aktivního přidávání

příspěvků, a také uvidí, kdo čte jeho tweety (příspěvky této sociální sítě). Jedinec, který začne nějakého uživatele sledovat, je nazýván followerem. Aby mládež oslovila co největší počet uživatelů této sociální sítě, sahá často k populistickým a extrémistickým komentářům. Popularita Twitteru v České republice teprve stoupá. Účet si zde zakládají vesměs uživatelé přesyceni Facebookem. Ti přechází právě k Twitteru, ale často vlastní účty na obou sociálních sítích. (Twitter od nuly: proč jej vlastně používat a jak začít - online)

2.2.4 Badoo

Tato komunitní síť byla založena v roce 2006 ruským podnikatelem Andreyem Adreevem, zabývajícím se zprostředkováním a seznamováním lidí po celém světě. Tato komunitní síť byla přeložena do 40 jazyků včetně českého jazyka a zaobírá něco málo přes 312 miliónů uživatelů. U této komunitní sítě, stejně jako u většiny ostatních sociálních sítí, jsou registrace a základní funkce bezplatné, další rozšiřující funkce této sítě jsou zpoplatněny. (Boyd, 2017)

2.2.5 Lide.cz

Internetový server Lide.cz představuje místo za účelem seznámení se s novými lidmi a moderní seznamovací službu provozovanou portálem Seznam.cz. Tato služba v minulosti nabízela nepřeberné množství interaktivních místností s možností chatu rozdělených podle žánrů jako například koníčky, sport, seznámení se s novými lidmi, avšak tato funkce byla zrušena a byla nahrazena jinou moderní internetovou seznamovací službou ve stylu sociální sítě Badoo. (Boyd, 2017)

2.2.6 Myspace

Co se týče atraktivity sociální sítě Myspace není ta tuto síť tolik soustředěná pozornost od uživatelů ostatních sociálních sítí, kterými jsou například Twitter a Facebook, ostatně to může souviset s postupnou klesající oblibou této sociální sítě, nicméně stále patří mezi největší a nejnavštěvovanější komunitní servery na celém světě. (Boyd, 2017)

2.3 RIZIKA SOCIÁLNÍCH SÍTÍ

Jako kdekoliv jinde i na sociálních sítích se dá narazit na případná rizika, která jsou spojena s jejich užíváním. Jsou zde různá nebezpečí, ať už ve formě kyberšikany, kyberstalkingu přes flaming, hoax a další. Jen vlastní opatrnost může být právě to, co nás před těmito riziky dovede ochránit.

2.3.1 KYBERSTALKING

Kopecký a Krejčí (2010) označují stalking za stupňované obtěžování, které je opakované, dlouhodobé a systematické. Jeho intenzita a formy mohou být různé. O termínu *kyberstalking* hovoříme v případě užívání ICT útočníkem.

Mezi nejčastější projevy stalkingu patří dlouhodobé a opakované pokusy oběť kontaktovat, z čehož vyplývá snaha útočníka oběť kontaktovat, ať už formou chatu, telefonátů, e-mailů či SMS zpráv. Tyto zprávy mají různý obsah, někdy příjemný a veselý, jindy zastrašující a urážející.

Pokud chce stalker oběť zastrašit, užívá přede vším výhružky. Demonstruje tak svou sílu a moc. Na sociálních sítích se lze setkat s formou výhružek, jež souvisí s určitými poznatky o oběti. Jde o typ zpráv sdělující oběti, že stalker ví, co oběť právě dělá, kde se nachází apod.

V případě, že stalkerovy pokusy zastrašit oběť opakovaně selhávají, stalker má snahu naplnit své původní výhružky. Jedná se o poškozování, ničení majetku, útok na osoby oběti blízké nebo na samotnou oběť.

Nadále je zde možnost vydávání se stalkerem za oběť. V tomto případě se pokouší zvrátit veřejné mínění. Sám sebe uvádí jako oběť.

V dalším z případů má stalker snahu očernit a poškodit svou oběť. Koná tak prostřednictvím šíření informací, které nejsou pravdivé. Tyto informace šíří v okolí, jež je oběti vlastní. Často k tomu využívá právě sociálních sítí ad.

2.3.2 KYBERŠIKANA

O šikaně hovoříme jako o fyzickém omezování nebo týrání slabšího jedince, který není schopen se bránit. Útočníkem je buď silnější jedinec, skupina nebo kolektiv. K takovýmto činům v rámci šikany kybernetické slouží právě informační a komunikační technologie. Nejčastějšími projevy jsou výhrůžné emaily, textové zprávy, dále pak telefonní hovory či zprávy na chatu. Vyskytují se i případy, kdy agresor vytváří webové stránky, kde svou oběť uráží, zesměšňuje. Činí tak i vkládáním nebo sdílením videí a fotografií, které agresor vyhotovil. Častým jevem je i to, že se agresor vydává za svou oběť a jejím jménem posílá nevhodné zprávy, příspěvky apod. (Divínová, 2005)

„Problémem však je, že děti a mladí lidé za těmito projevy šikanu vůbec nemusí vidět. A protože nepoznají, že se jedná o šikanu, neví, jak se s ní vypořádat. Cítí se osamělé a mají mít pocit, že lidé kolem nich jejich problém nepochopí. Naším úkolem je zaměřit se jak na prevenci, tak i na to, aby se oběti kyberšikany naučily tyto problémy řešit. Je velmi důležité začít se této problematice věnovat, protože oběti kyberšikany neustále přibývá (např. podle studie pro fond Anti-Bullying Alliance se terčem kyberšikany stalo už 22 % mladých lidí (11-16 let, Londýn).“ (E-bezpečí, 2009 - online)

2.3.3 HOAX

Eckertová a Dočekal (2013) tento termín objasňují. Jedná se o slovo z anglického jazyka, které v překladu znamená podvod či podfuk. Co se týče Internetu a jeho užívání, je *hoax* velmi častým jevem. Lidé často těmto smyšleným a nesmyslným věcem zcela jednoduše uvěří a ještě je nadále šíří. Informace, kterou *hoax* obsahuje, však vůbec není pravdivá.

Hoax můžeme formulovat i jako zprávu, která je poplašná nebo falešná. Jedná se o žert či podvod. Paradoxní je, jak si *hoax* vytvářejí a šíří mezi sebou sami uživatelé. Nejedná se tedy o šíření, které by bylo samovolné jako v případě šíření počítačových virů. (Nebud' oběť!, 2014)

Následující znaky, podle kterých lze *hoax* rozpoznat:

Pokud se jedná o vir, je zde uveden i způsob šíření. V případě *hoaxu* je zpráva velmi stručná bez uvedení způsobu šíření.

Autor se snaží přesvědčit o pravdivosti, k tomu uvádí důvěryhodné zdroje, kterými jsou například Policie ČR, CIA a podobně.

Základ pro *hoax* je systém řetězového rozesílání, výzva k opětovnému odeslání dalším uživatelům je pro něj typickým znakem. Někteří z uživatelů takto konají, a to vede k masivnímu šíření nepravdivých poplašných zpráv.

Jako *hoax* se můžou vyskytovat i zprávy, které jsou směsí nepřesných, zavádějících zpráv, polopravd a nebo účelově upravených informací. (HOAX, 2014)

Autora k vytvoření *hoaxu* mohou vést různé podněty. Prvním z nich může být snaha autora zmanipulovat názory uživatelů, vyvolat strach. Vyskytuje se i snaha poškodit firmu, značku, výrobek někdy chce z uživatelů vylákat peníze. Část autorů *hoaxu* jej vytváří a šíří jen z toho důvodu, aby přilákali pozornost a oklamali mnoho dalších uživatelů. (Nebud' obět'!, 2014)

2.3.4 FLAMING

Pojem flaming označuje chování uživatelů Internetu, které je nepřátelské. Často je doprovázeno vyhrožování, urážkami, nadávkami apod. Většinou je flaming spojován s prostředím sociálních sítí, lze jej však realizovat prostřednictvím e-mailu. (E-bezpečí, 2014).

Původem této agrese mohou být různé vlivy a psychologické teorie vyvozují, jak mohou některé vlivy agrese na Internetu zvyšovat. Například tím, že uživatel čeká na odezvu a to je cestou ke zvyšování frustrace, která může způsobit agresi.

Dalším aspektem zvyšování frustrace může být nekvalitní připojení k internetové síti a časté výpadky. Odolnost vůči agresi je snižována nejen frustrací, ale i jakoukoliv negativní událostí. (Šmahel, 2003).

Častým tématem, které se týká flamingu, jsou spory nebo otázky, jež vzbuzují v uživatelích kontroverzi často s cílem vyvolání konfliktu nebo rozvrácení diskuze. Jako příklad můžeme uvést spory zastánců druhů operačních systémů pro počítače (Linux, Windows). Ovšem jako námět může být použito v podstatě cokoliv. (E-bezpečí, 2014)

2.3.5 SEXTING

Vývoj technologií, zejména těch komunikačních s sebou přinesl novou formu komunikace, a to zejména na sociálních sítích, která se nazývá sexting. Lze jej do českého jazyka volně přeložit jako textování. Slovo anglického původu je složené ze dvou slov, sex a sexting.

Eckertová a Dočekal (2013) hovoří o sextingu jako o zasílání nebo sdílení videozáznamů, odhalených fotografií či zpráv, které mají erotický nebo sexuální podtext, prostřednictvím sociálních sítí.

V roce 2005 byly se objevily první případy sextingu. Tento fenomén podporuje šíření pornografických materiálů prostřednictvím sociálních sítí, což je celosvětově zakázáno. Několik případů se zaznamenalo i u nás v Česku. Většina z toho byla posouzena jako šíření dětského pornografického materiálu. Případy byly vyhodnocovány jako přestupky, ale v určitých případech i jako trestné činy. Konkrétně se hodnotí druh fotografie a způsob, kterým je materiál šířen. U nezletilých osob se dá v některých případech hovořit o trestném činu porušování mravní výchovy mládeže.

2.4 INTERNET A ZÁVISLOST

"Jste závislí, pokud nedokážete vydržet bez pravidelné kontroly toho, co vaši přátelé napsali na Facebook? Jak chápat to, že neustále kontrolujete chat, jestli vám tam někdo nenapsal něco nového? Co když se vám v noci zdá, že hrajete počítačovou hru?" (Eckertová, Dočekal, 2013)

Řečeno zjednodušeně, o závislost na internetu se jedná tehdy, kdy se aktivita s ním spojená dostává za hranice kontroly a přináší s sebou do života řadu problémů. Těchto problémů může být celá řada a mohou mít různou formu, podobu. Od problémů ve škole přes zdravotní problémy až po ztrátu kontaktu s lidmi nebo zaměstnání. Téměř

jakákoliv závislost je doprovázena abstinenčními příznaky tehdy, pokud se dostane závislý do situace, kdy nemá možnost být v kontaktu s drogou. Nejčastějšími příznaky jsou samozřejmě negativní změny nálad a úzkostné stavy.

Oproti lidem závislých na drogách, kteří si mnohdy svou závislost uvědomují, lidé závislí na internetu si tuto možnost nepřipouštějí. Připadá jim, že je vše v pořádku, přestože jejich okolí je mnohdy jiného názoru. Zatímco u lidí závislých např. na tabáku lze poukázat na cigarety, u lidí závislých na alkoholu lze poukázat na lahev, u lidí závislých na internetu nelze poukázat téměř na nic. Čas, který tito lidé na internetu tráví, opět mohou skrýt za prospěch z něj plynoucí. (Eckertová, Dočekal, 2013)

2.4.1 NETOLISMUS

Netolismus můžeme chápat jako závislostní chování z hlediska behaviorálního nebo procesního na tzv. virtuálních drogách. Mezi virtuální drogy patří nejen sociální sítě, ale taky virální videa, počítačové hry, internetové chaty, online televize a mnoho dalších.

Netolismus se dá chápat jako online závislost, tudíž závislost na internetu, která přináší s sebou pro člověka sociální, psychologické, pracovní nebo školní komplikace.

Počítačová a online závislost Netolismus je behaviorální závislost, která může mít i nejasný cíl oproti jasným cílům. Jasný cíl lze chápat jako např.: pustit si video na Youtube, chatovat s kamarádem ze školy, hraní hry online. Behaviorální závislost bez jasného cíle je například touha zapnout počítač, i když člověk neví, co na něm bude provádět, kontrola e-mailu, i když člověk ví, že žádný neobdržel (moderní aplikace nabízí přehled přijatých zpráv upozorněním např. na ploše počítače). (Kopecký, 2015)

2.4.2 HLAVNÍ ZNAKY NETOLISMU

Význačnost – Pro člověka se čas trávený u počítače stává činností s nejvyšší hodnotou, veškeré dříve oblíbené aktivity jdou stranou, nic není důležitější. Význačnost internetu a počítače a času trávený s ním se pro člověka stává tak silným, že ovlivňuje nejen jeho chování, ale i myšlení a cítění. Význačnost lze označit i pojmem salience. (Blinka, 2015)

Odvykací symptomy – V případě omezení aktivity nebo úplného ukončení se projevují abstinenční příznaky.

Změna nálady – V případě nezapojení se do oblíbené aktivity (počítač, internet), dochází k negativní změně nálady, člověk je nervní, má špatnou náladu, může jednat agresivně nebo propadat panice.

Tolerance – Míra uspokojení se zvyšuje, stejně jako u návykových látek má člověk na počátku pocit, že k dosažení uspokojení stačí málo, postupem času je „kousek nebe“ vzdálenější a vzdálenější. Člověk tedy automaticky aktivitu vyhledává a prodlužuje její trvání s nadějí, že se dostaví prvotní uspokojení. Z praxe příklad: lidé obecně tráví na internetu na Facebooku každý den o něco déle.

Znovuvzplanutí (tzv. Relaps) - jedná se o stav, kterým byl člověk v minulosti zasažen a je jím zasažen znovu. Mezi nejčastější "relapsy" patří například deprese. Může mít podobu psychologickou či medicínskou (návyk na drogy aj.). (Kopecký, 2015)

2.4.3 PREVENCE ZÁVISLOSTI NA INTERNETU

Nejrozšířenější formou prevence závislosti na internetu, která je založena na poskytování základních informací týkajících se závislosti na internetu s důrazem kladeným na faktické informace, jež se týkají negativního dopadu tohoto závislostního chování. Obvyklá podoba tohoto typu intervence spočívá v tom, že pedagogové pozvou experty, aby prezentovali studentům a žákům základní informace o této oblasti, včetně doporučení, jak užívat internet pod kontrolou. Tento přístup měl určitý logický a intuitivní důvod v době, kdy bylo téma závislosti na internetu zcela nové, ale v současné době není efektivní, protože obecná populace má již základní znalosti o tomto problému nebo se k nim může lehce prostřednictvím internetu dostat. (Preventivní intervence u závislosti na internetu – online)

3 RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ

V období staršího školního věku se jedinec setkává s negativními aspekty a faktory, které mohou zapříčinit určité změny v jeho chování. Tento typ chování označuje termínem „rizikové chování“. To může mít za následek trvalé poškození osobnosti jedince nebo dokonce fatální následky.

3.1 DEFINICE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Ve své publikaci definují rizikové chování Průcha, Walterová, Mareš (2008, s. 201) jako: „*Chování rizikové populační skupiny, v pedagogickém kontextu zejména skupiny dospívajících. Světová zdravotnická organizace stanovila medicínskou kategorii „dorost“ jako samostatnou rizikovou skupinu populační skupinu se samostatným preventivním programem. Nejčastěji jde o rizikové typy chování:*

1. *Zneužívání návykových látek (nikotin, alkohol, drogy)*
2. *Negativní chování v oblasti reprodukční (předčasný sex a s ním spojené střídání partnerů, riziko pohlavních nemocí a předčasného otěhotnění)*
3. *Negativní psychosociální chování (poruchy chování, agresivita až kriminalita, úrazy, deprese až sebevražedné jednání, poruchy školního prospívání, nedokončení školní docházky, následná nezaměstnanost).*

Tyto tři kategorie mají tendenci se sdružovat a jedna usnadňuje vznik druhé. Ve hře je emocionální deprivace, distres (stres s negativními účinky) a negativní tlaky vrstevníků.“

3.2 PROJEVY RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

V životě dospívajícího jedince s sebou přináší časté komplikace s rizikovým chováním, a to včetně jeho následků. Mladí lidé mají tendenci si následky rizikového chování nepřipouštět, často podceňují jeho rizika a nepřipouští si jeho následky. Nejdůležitější je, aby byli o těchto rizicích informováni co nejvíce. Měli by být konfrontováni s tím, jak nemusí ublížit pouze sami sobě, ale i svým kamarádům a blízkým osobám. V této kapitole jsou popsány některé základní projevy rizikového chování.

3.2.1 TOXIKOMANIE

„Je to skupina fyziologických, behaviorálních a kognitivních fenoménů, v nichž užívání nějaké látky nebo třídy látek má u daného jedince mnohem větší přednost než jiné jednání, kterého si kdysi cenil více. Centrální popisnou charakteristikou syndromu závislosti je touha (často silná, někdy přemáhající) brát psychoaktivní látky (které mohou, avšak nemusí být lékařský předepsány), alkohol a tabák“. (Nešpor, 2000, s. 14)

Mezi znaky závislosti se řadí silná touha, bažení užívat danou látku. V tomto případě rozlišujeme dva druhy typu závislosti, a to psychickou a fyzickou. Fyzická vzniká při odeznění účinku látky a psychická po delší době abstinence. Jedinec, který je závislý na látce, má potíže se sebeovládáním a sebekontrolou právě při odeznění vlivu návykové látky. Jsou však jedinci, kteří si dovedou zachovat sebeovládání i při silném bažení. Při tělesném odvykacím stavu dochází k somatickým obtížím. Každá užívaná látka má specifická kritéria pro odvykací stav. (Nešpor, 2003)

Mezi tyto látky patří: canabinoidy, halucinogeny, stimulační drogy, opiáty, tlumící látky a psychotropní látky.

3.2.2 ŠIKANANA

S šikanou se v dnešní době můžeme setkat prakticky všude během našeho života. Nesetkáváme se s ničím novým, jedná se o pojem, který je znám již řádku let a vyskytuje se nejen ve školství, ale i na pracovišti, úřadech apod.

Šikana může mít několik podob. Jde buďto o podobu fyzickou (násilí páchané přímo na oběti) nebo formu psychickou, kdy se jedná o vydírání a psychické ponižování. Tzv. skryté šikanováním projevuje vyloučením oběti a izolací skupiny vrstevníků. Nebo jde o zjevné šikanování, při kterém se vyskytuje:

- 1) Fyzické násilí, ponižování (bití, strkání...).
- 2) Vydírání a psychické ponižování (odevzdávání svačiny, kapesného, jiné posluhy apod.).
- 3) Aktivita, které jsou zaměřené na majetek oběti a mají destruktivní formu (ničení oblečení, věcí, trhání sešitů...). (Říčan, 1995)

3.2.3 ZÁŠKOLÁCTVÍ

Záškoláctví může být definováno jako neomluvená absence u žáka základní školy nebo studenta na střední škole. Jde o přestupek, kdy se žák vědomě dopouští zanedbání školní docházky. Tento jev (záškoláctví) má někdy spojitost s ostatními typy rizikového chování, např. tabakismus, toxikomanie, gambling, šikana aj., jež mají často negativní dopad na vývoj osobnosti jedince. (Miovský, Skácelová, Zapletalová, Novák, 2010)

V záškoláctví máme několik kategorií, které mají své příčiny, jsou jimi: Pravé záškoláctví, kdy se rodiče domnívají, že žák chodí do školy, přitom opak je pravdou. Záškoláctví s vědomím rodičů – rodiče ví, že žák do školy nechodí, leč není k tomu důvod. Záškoláctví s klamáním rodičů – žák přesvědčí rodiče o nějakém zdravotním problému (typická nevolnost) a rodič mu následně napíše do omluvenky jako důvod absence zdravotní důvody. Útěk ze školy je situace, kdy se žák do školy dostaví, ovšem není zapsán do třídní knihy, následně školu opustí během dne. Odmítání školy, kdy představa docházky žákovi způsobuje psychické problémy (stres, náročnost učiva, strach ze šikany). (Kyriacou, 2015)

3.2.4 KOUŘENÍ

„Kouření tabáku je komplexní jev podmíněný psychosociálními vlivy a udržovaný psychickými, sociálními a ekonomickými stimuly. Je to souhrn stavů a činností, které jsou doprovázeny prožitkovými pocity založenými na různých biochemických a fyziologických pochodech.“ (Kozák, 1993, s. 54)

Zvadová (1997) uvádí jako nejvýznamnější faktory závislosti na kouření v první řadě atraktivitu kouření v kolektivech, ať už jde o kouření vrstevníků v rodině, kdy má obrovský vliv právě rodina, jednak mezi rodiči a dětmi a sourozenci navzájem. Kouření také závisí na úrovni dosaženého vzdělání. Častým jevem je to, že se vrstevník chce vyrovnat ostatním jedincům v rámci skupiny. Dalším podstatným faktorem je stres, kdy u jedinců, kteří jsou často ve stresu, vzniká těžší forma závislosti. Poslední mezi nejvýznamnějšími faktory je uvedena neinformovanost a nedostatek znalostí o škodlivosti kouření a snadné podlehnutí reklamním kampaním, které kouření propagují.

3.2.5 RIZIKOVÉ SEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ

U dětí a dospívajících je možné upozorovat rizika nevhodných sexuálních projevů. Je potřeba rozlišovat normální sexuální zvědavosti od experimentace s vlastním tělem i tělem druhých dětí.

„Za rizikové sexuální chování pokládáme předčasný začátek pohlavního života, vysokou frekvenci pohlavních styků, náhodné známosti, promiskuitu, prostituční chování, krvavé sexuální praktiky, styk bez použití kondomu (vaginální, anální a orální).“ (Rizikové sexuální chování – online)

Předčasný sexuální život, který je důsledkem toho, že mládež se nachází pod neustálým tlakem konzumního přístupu k sexualitě bez emocionálního vztahu k sexuálnímu partnerovi. Před sexuálním kontaktem by nejprve mělo probíhat pozvolné navázání citového vztahu, potom sexuální akt. Velmi časně zahájení pohlavního života je často spojeno s četným střídáním partnerů (promiskuita). To dále zvyšuje riziko nákazy pohlavně přenosnými chorobami a možnost otěhotnění (gravidity). Ohroženější skupinou jsou dívky, proto není vhodné v jejich případě zahájit pohlavní život dříve než po dosažení biologické psychické ale i sociální zralosti. (Machová, Kubátová, 2009)

Čeští adolescenti byli ve srovnání s vrstevníky z jiných zemí v devadesátých letech promiskuitnější. Přitom pouze velmi malá část necelých 10 % sexuálně aktivních adolescentů užívala při pohlavním styku pravidelně kondom, téměř tři čtvrtiny dotázaných uvedly, že ho neužívají nikdy. Tato situace se v posledních letech zvolna mění (viz Weiss, Zvěřina, 2001), stále však trvá reálné ohrožení značné části mládeže sexuálně přenosnými chorobami, zejména HIV/AIDS. Slušnou informovanost o sexuálním životě a možném rizikovém sexuálním chování získávají adolescenti většinou až na střední škole, základní škola tu má zřetelný dluh. To je velmi neutěšená situace, protože nejrizikovější skupiny mládeže (promiskuitní, konzumenti drog) začínají sexuálně žít již okolo 15. roku života a jejich informovanost o možném nebezpečí je velmi nízká a jejich faktor ohrožení je v tomto případě markantně vysoký.

Sexuální násilí je důležitým rizikovým faktorem pro vznik četných duševních a tělesných chorob, a to jak v období zneužívání, tak i v následujících letech. Může na

oběti zanechat fatální následky. Ve Spojených státech se odhaduje asi 5% těhotenství jako následek znásilnění, což představuje 32 000 případů ročně. V mexickém krizovém centru pro znásilněné zaznamenali v 15 - 18% případů těhotenství. Přestože v mnoha zemích je potrat legálně možný, nejsou v případě znásilnění tyto služby často dostupné, takže postižené se často uchylují k ilegálním nebezpečným potratům nebo rodí nechtěné děti. Sexuální násilí je také spojeno s rizikem sexuálně přenosné infekce včetně HIV/AIDS a gynekologickými nemocemi. Je také spojeno s následujícími depresemi, zneužíváním léků, úzkostí, poruchami v příjmu potravy a posttraumatickou stresovou situací. Podle studie, která byla provedena na Novém Zélandu, byly psychiatrické syndromy nalezeny u 20 % žen, které byly v dětství sexuálně zneužívány ve srovnání se 6% u těch, u nichž k takovému činu nedošlo. Podobné výsledky byly nalezeny u žen, které byly sexuálně zneužity v dospělém věku a jen o něco nižší (15%) u těch, které byly v dospělém věku zneužity tělesně. Následující přehled shrnuje krátkodobé a dlouhodobé zdravotní důsledky násilných sexuálních vztahů v dospělosti. (Děti a mládež s rizikem v chování jako sociální skupina v sociální práci – online)

3.3 PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Na prevenci můžeme nahlížet jako na soubor intervencí, jejichž cílem je zamezit či snížit výskyt a šíření rizikového chování. Nejrychleji se vyvíjela prevence užívání návykových látek. Stala se tak tvůrcem a hybatelem procesu vývoje prevence jako celku (Miovský et al., 2010).

Prevenci členíme na prevenci primární, sekundární a terciární. Podstatou primární prevence je předcházení vzniku rizikového chování u osob, u kterých se ještě rizikové chování nevyskytlo. Např. předcházení užití návykových látek u osob, které dosud nejsou s drogou v kontaktu.

3.3.1 PRIMÁRNÍ PREVENCE

Dle MŠMT (2010) je primární prevence výchova ke zdravému životnímu stylu a k rozvoji pozitivního sociálního chování a rozvoji psychosociálních dovedností a zvládání zátěžových situací osobností.

V rámci primární prevence rozlišujeme prevenci nespecifickou a specifickou:

Za specifickou primární prevenci rizikového chování považujeme takové aktivity a programy, které jsou úzce zaměřeny na některou z konkrétních forem rizikového chování. Vycházíme z toho, že existují a budou vždy existovat děti a mladí lidé, pro které nabízené programy volného času nebudou z nějakého důvodu atraktivní či dostupné. Těmto dětem nestačí vytvářet pouze nabídku volnočasových aktivit. Mnohé z nich vyžadují specifické podpůrné programy, které jim umožní vyrovnávat se se svým hendikepem a zabránit jejich vyčlenění z běžné společnosti. Snahou je působit selektivně, specificky. Programy specifické primární prevence jsou všechny takové programy, které by neexistovaly, kdyby neexistoval problém rizikových projevů chování (MŠMT, 2009).

Všeobecná primární prevence se zaměřuje na běžnou populaci dětí a mládeže bez dělení na méně či více rizikové skupiny. Zohledňuje se pouze věkové složení, případně specifika daná např. sociálními nebo jinými faktory. Patří sem programy pro větší počet osob (třída či menší sociální skupina). V praxi je většině případů dostačující úplné vzdělání školního metodika prevence. Cílem je ku příkladu zamezit nebo oddálit užívání návykových látek. Jedná se o tematické programy, které mají zpracovanou metodikou primární prevence (např. preventivní program Unplugged). (Černý, 2010)

Specifickou prevenci dále členíme do tří úrovní. Tyto úrovně jsou definovány v závislosti na tom, jaká je intenzita programu, jaké prostředky a nástroje program používá, na jaké úrovni se zapojuje cílová skupina atd. Obecným pravidlem je, že čím větší jsou hloubka a intenzita programu, tím více využívá různých speciálně pedagogických, psychologických a psychoterapeutických technik a postupů. To značí, že s každou úrovní zásadně rostou požadavky na vzdělání a celkovou profesní úroveň realizátora programu. Mnohé z nejvíce specializovaných náročných programů mohou realizovat pouze výhradně pracovníci s psychologickým a minimálně poradenským vzděláním. (Gallà et al., 2005; Černý, 2010)

Do nespecifické primární prevence se řadí aktivity, které nemají přímou souvislost s rizikovým chováním a aktivity, které napomáhají eliminovat riziko vzniku a rozvoje rizikového chování prostřednictvím efektivního trávení volného času. Patří sem např. sportovní, zájmové a volnočasové aktivity a jiné programy, jež vedou k dodržování

určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání vůči okolí (MŠMT, 2005, Černý, 2010). Dá se říci, že programy nespecifické prevence by existovaly a byly žádoucí i v případě, že by neexistovaly rizikové projevy chování. Nespecifické programy nelze vztahovat k určitému fenoménu, jehož výskytu se program snaží předcházet (působí specifiky, ale obecně). (MŠMT, 2009)

Nespecifická prevence není tematizovaná na zneužívání návykových látek, zaměřuje se spíše na protektivní faktory, které obecně souvisí s podporou zdraví ve smyslu tělesném, duševním i sociálním a zdravého a sociálně přijatelného životního stylu (Kalina, 2003)

3.3.2 SEKUNDÁRNÍ PREVENCE

Podstata sekundární prevence je odlišná – jedná se o včasné odhalení nějaké již vzniklé poruchy či přímo nemoci, pokud možno v časném stádiu tak, aby nedošlo k vlastnímu plnému rozvoji, k tzv. klinickému stádiu s rozvojem příznaků, a porucha či nemoc mohla být úspěšně vyléčena.

Sekundární prevence je podílově z větší části v rukou lékařů. Spočívá především v organizování preventivních prohlídek a k pravidelnému zvaní na ně. Ale také zde záleží na určité přiměřené míře sebereflexe u každého jedince, na znalosti časných varovných příznaků poruch zdraví a na znalosti některých konkrétních parametrů vlastního zdravotního stavu příznaků poruch zdraví a na znalosti některých konkrétních parametrů vlastního zdravotního stavu. (Druhy a možnosti prevence – online)

3.3.3 TERCIÁRNÍ PREVENCE

„Pod pojmem terciární prevence rozumíme předcházení vážnému a trvalému zdravotnímu a sociálnímu poškození z následků užívání drog. V tomto smyslu je terciární prevencí:

- *Resocializace či sociální rehabilitace u klientů, kteří již prošli léčbou vedoucí k abstinenci nebo se zapojili do substituční léčby a abstinují od nelegálních drog,*

- *Intervence u klientů, kteří aktuálně drogy užívají a nejsou rozhodnutí užívání zanechat.*

Terciární prevence využívá zejména sociální práci jako je hledání zaměstnání a bydlení, pomoc při jednání s institucemi a zdravotními pojišťovnami atd. Patří sem i základní péče o zdraví uživatelů drog, kdy nejsou chráněni jen samotní uživatelé, ale i společnost“ (Kalina, 2008, s. 22-23)

Tímto typem prevence se zabývají především odborníci specifické oblasti a specializovaných zařízení, na které se terciární prevence orientuje. Tito odborníci spolupracují nejen s klientem, ale i blízkou rodinou a dokážou tak zamezit zhoršení stavu jedince.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM

Cílem praktické části této bakalářské práce je zjistit potenciální příčiny rizikového chování žáků 2. stupně základní školy, které je způsobeno užíváním sociálních sítí. V dalším případě odhalit možná rizika spojená s různými druhy sociálních sítí. Negativní dopad jejich nadměrného užívání na danou cílovou skupinu při školní přípravě, rodinném i osobním životě.

4.1 POUŽITÁ METODA

Výzkumnou metodou bylo zvoleno dotazníkové šetření. Dotazníková metoda je nejobvyklejší výzkumnou metodou kvantitativního výzkumu, podle kterého lze zjistit mnoho informací od specifického vzorku populace. Dotazníkové šetření bylo aplikováno výhradně mezi respondenty (žáky 2. Stupně základní školy v Praze), kteří aktivně využívají různé typy sociální sítí. Při dotazování bylo využito 18 uzavřených otázek, u nichž bylo možno zvolit pouze jednu odpověď. Z důvodu ochrany osobních údajů, byla forma výzkumu anonymní.

4.2 HYPOTÉZY

Autorem bakalářské práce byly zvoleny následující hypotézy. Byly stanoveny na základě aktuální problematiky užívání sociálních sítí u dané cílové skupiny, kterou jsou žáci 2. stupně základní školy. Týkají se rizik, která mohou na tuto cílovou skupinu negativně působit.

4.2.1 HYPOTÉZA Č. 1

Více než třetina žáků 2. stupně základní školy má účet/profil na sociálních sítích dříve jak od svých 11 let.

4.2.2 HYPOTÉZA Č. 2

Tři čtvrtiny žáků 2. stupně základní školy tráví na sociálních sítích více než 2 hodiny.

4.2.3 HYPOTÉZA Č. 3

Třetina žáků 2. stupně základní školy již sdílela prostřednictvím svého účtu na sociálních sítích příspěvek intimního či erotického charakteru.

4.2.4 HYPOZÉZA Č. 4

Minimálně polovina žáků 2. stupně základní školy se na sociálních sítích setkala s hoaxem.

4.3 REALIZACE VÝZKUMU

Výzkum byl proveden formou kvantitativní metodou, a to formou dotazníkového šetření na Základní škole Hovorčovická, Praha 8, Kobylisy s laskavým svolením paní Mgr. Marty Váňové, ředitelky školy. Respondenty byli žáci 2. stupně, konkrétně třídy: VI.A, VII. A, VIII. A, VIII. B, IX. A, IX.B.

Před vlastním výzkumem byl proveden výběr vzorku respondentů, kteří vlastní účet nebo profil na sociálních sítích a aktivně je využívají. Dotazník byl respondentům předkládán fyzicky, po domluvě s třídním učitelem v rámci třídnických hodin, nebo v hodinách občanské, rodinné výchovy, či informatiky. Samozřejmostí byla dobrovolnost zúčastnění se tohoto výzkumu. Výzkum probíhal v období leden, únor 2018.

4.4 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU

Pro výzkum byla zvolena cílová skupina žáci 2. stupně základní školy (6. – 9. Ročník), a to ve věkovém rozmezí 11 až 16 let.

Základní škola, Praha 8, Hovorčovická 11 je plně organizovanou městskou školou. Zřizovatelem je Úřad městské části Praha 8, Zenklova 35. Koncepce školy vychází z vlastního vzdělávacího programu nazvaného Školní vzdělávací program Základní školy, Praha 8, Hovorčovická 11. Zaměření školy je všestranné kladen je důraz na

rozvoj tělesné zdatnosti dětí a kulturní rozvoj osobnosti žáka. Na druhém stupni základní školy je ve vybraných třídách zavedena rozšířená výuka tělesné výchovy. Zaměření sportovních tříd je v první řadě na fotbal, tenis a volejbal.

Škola se nachází na sídlišti, v klidném a příjemném prostředí. V blízkosti je k dispozici mnohostranně využitelný Čimický háj, který škola využívá (branný den, dětský den, přírodovědné, výtvarné, nebo literárně zaměřené vycházky). Svou polohou nedaleko Kobyliského náměstí disponuje škola velmi dobrou dopravní dostupností, přestože je umístěna stranou dopravního ruchu a relativně čistém prostředí. Školu navštěvují také žáci z jiných spádových oblastí a příměstských částí hlavního města Prahy. Budova školy je umístěna ve čtvrti, která má bohaté kulturní vyžití (Divadlo Jiskra, Městská knihovna, KD Krakov, KD Ládví).

Škola sídlí v moderní dvoupatrové budově s oddělenými prostory pro výuku prvního a druhého stupně, se zvláštním křídlem, které je určeno pro školní jídelnu, třídy školní družiny a školního klubu, již pátým rokem jsou součástí školy i přípravné třídy pro děti s odkladem školní docházky nebo jiným znevýhodněním.

Ve vzdělávacím programu školy, který je podpořen preventivním programem. Důraz je kladen na výchovné působení – pedagogové vedou děti ke slušnému chování a ohleduplnosti k okolí, ke schopnosti empatie, pomoci slabším a vědomí, že hrát fair - play se nakonec vždycky nejlepší. Utváření osobnostních rysů dětí probíhá také díky řadě školních projektů a akcí včetně využití folklorních tradic a obyčejů.

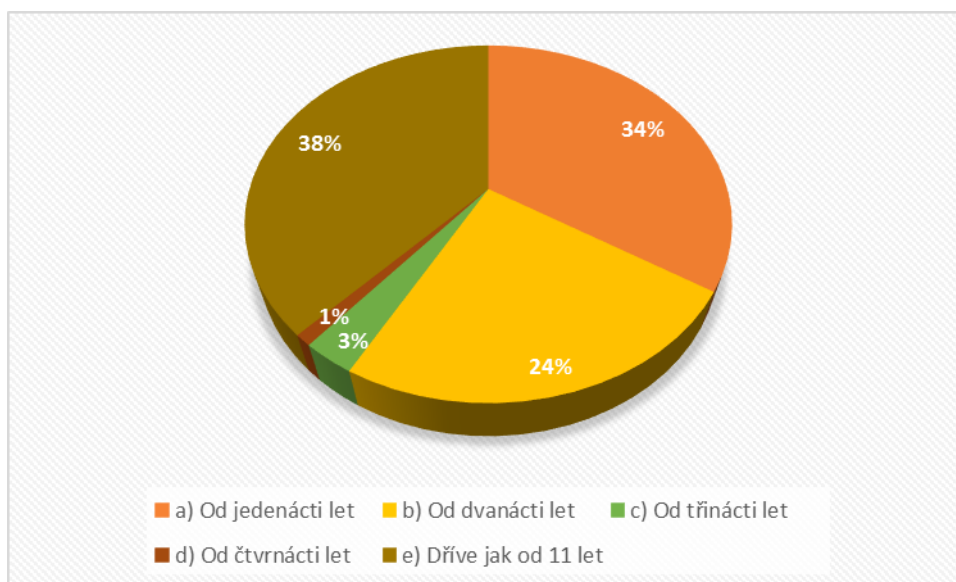
Prevence rizikového chování a osvěta vyplývají z preventivního programu této školy pro daný školní rok, ale zároveň jsou zakomponovány i do vzdělávacího programu základní školy. Preventivní témata se probírají i ve vyučování – jsou součástí mnoha akcí (besedy, filmová představení, výlety, exkurze, pobytové programy ad.). Při výchovně-vzdělávacím procesu na preventivní úrovni škola dlouhodobě spolupracuje se specializovanými organizacemi – jako je např. Policie ČR, Městská policie hl. m. Prahy, Pedagogicko-psychologická poradna pro Prahu 7 a 8, o.s. Život bez závislostí, Projekt Odyssea, ad. V posledních dvou letech se za podpory získané v rámci grantového programu Zdravé město Praha škole podařilo úspěšně spolupracovat s projektem Odyssea. V rámci tohoto projektu byla na základní škole realizována série bloků

komplexního preventivního programu (přednášky, diskuse, sociální hry...) zaměřeného na prevenci rizikového chování.

4.5 ANALÝZA DAT

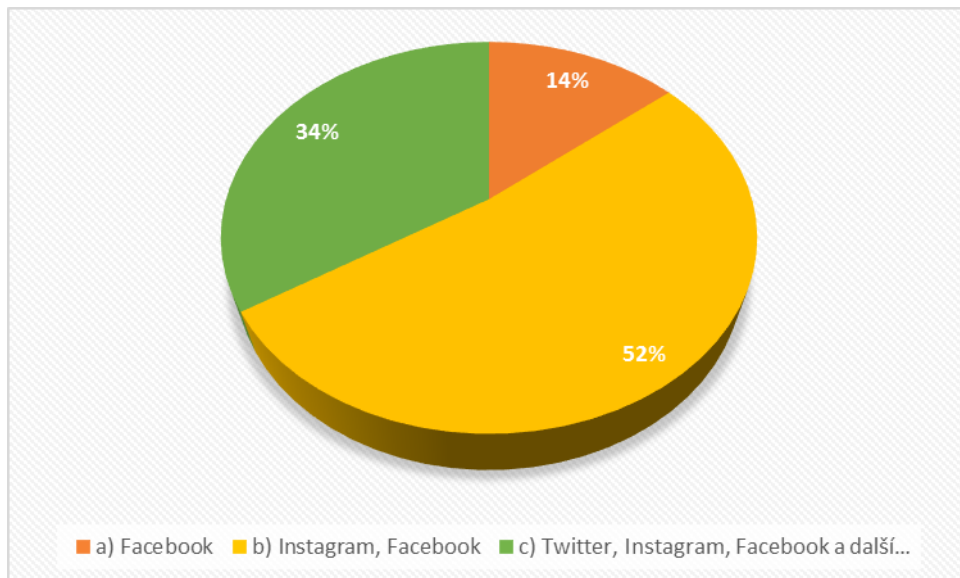
Při vyhodnocení výsledků jsou otázky seřazeny ve stejném pořadí, v jakém byly předkládány respondentům. 109 respondentů (žáci 2. stupně základní školy) celkem vyplnilo dotazníky, ovšem z toho 100 bylo validních.

Graf 1: Od kolika let máš účet/profil na některé ze sociálních sítí?

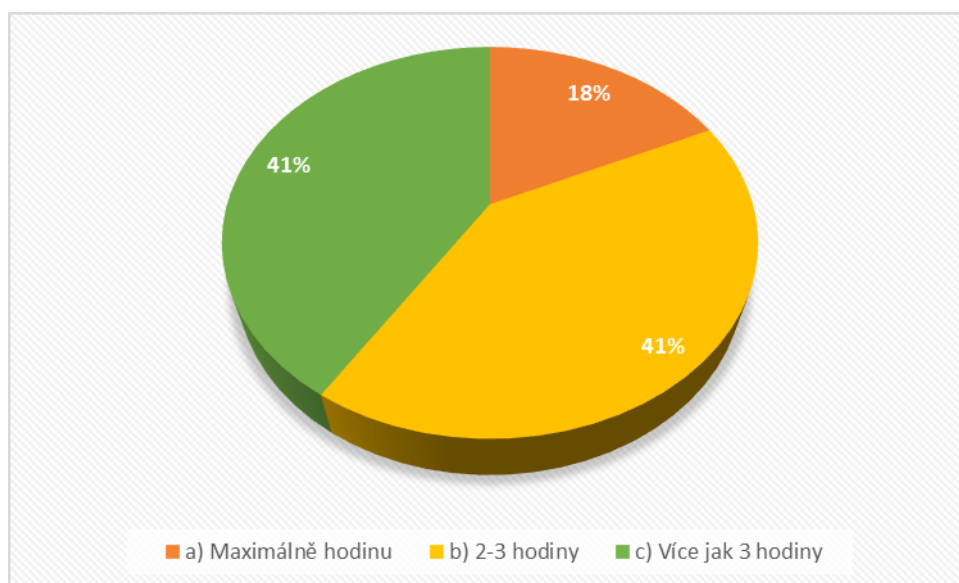
Z prvního grafu vyplývá, že více než třetina oslovených respondentů vlastní účet nebo profil na sociálních sítích ještě před dovršením svých 11 let (38%). Další hodnota vypovídá, jak třetina respondentů založila svůj účet/profil ve svých 11 letech (34%). Necelá čtvrtina respondentů je majitelem účtu/profilu na sociálních sítích od 12 let (24%). Nepatrný zlomek respondentů založil svůj účet/profil na sociálních sítích ve svých 13 (3%) a 14 (1%) letech. Lze tedy vyhodnotit následující, největší podíl respondentů (38%) založilo svůj účet/profil na sociálních sítích ještě před dovršením svých 11 let. Což je alarmující informace.

Graf 2: Na kterých sociálních sítích máš založený účet/profil?

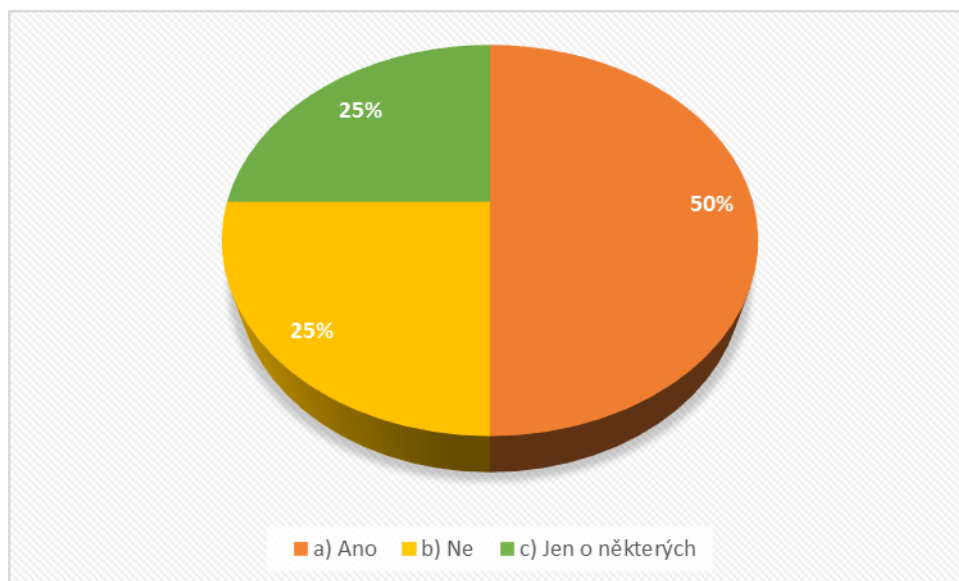
Druhý graf (týkající se otázky č. 2) znázorňuje počet sociálních sítí a jejich konkrétní druhy, na kterých mají dotazovaní respondenti založeny své účty/profily. Více než polovina respondentů (52%) uvedla, že má účet/profil na dvou sociálních sítích, konkrétně Facebook a Instagram. Třetina respondentů (34%) označila variantu c, což vypovídá, že tito respondenti mají účet/profil na třech a více sociálních sítích. 14% respondentů má účet/profil na jedné sociální síti Facebook.

Graf 3: Kolik hodin denně trávíš na sociálních sítích?

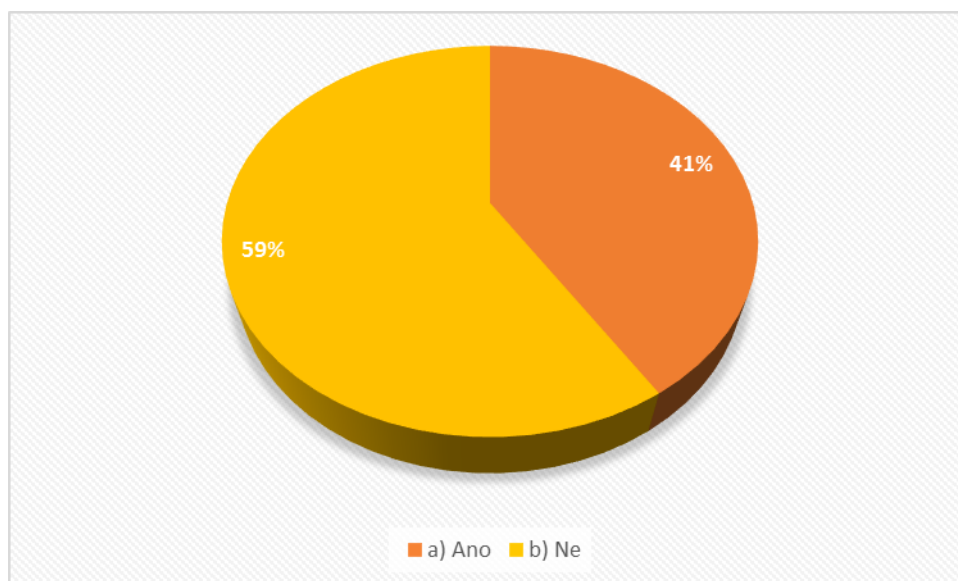
U třetí otázky uvádí 18% respondentů tohoto dotazníkového šetření, že na sociálních sítích tráví maximálně hodinu denně. V případě druhé odpovědi (2-3 hodiny denně) je to 41% respondentů. Třetí odpověď (3 a více hodin denně) označilo taktéž 41% respondentů. Z toho vyplývá, že 82% procent respondentů tráví na sociálních sítích více jak 2 hodiny denně.

Graf 4: Ví rodiče o tvých účtech/profilech na sociálních sítích?

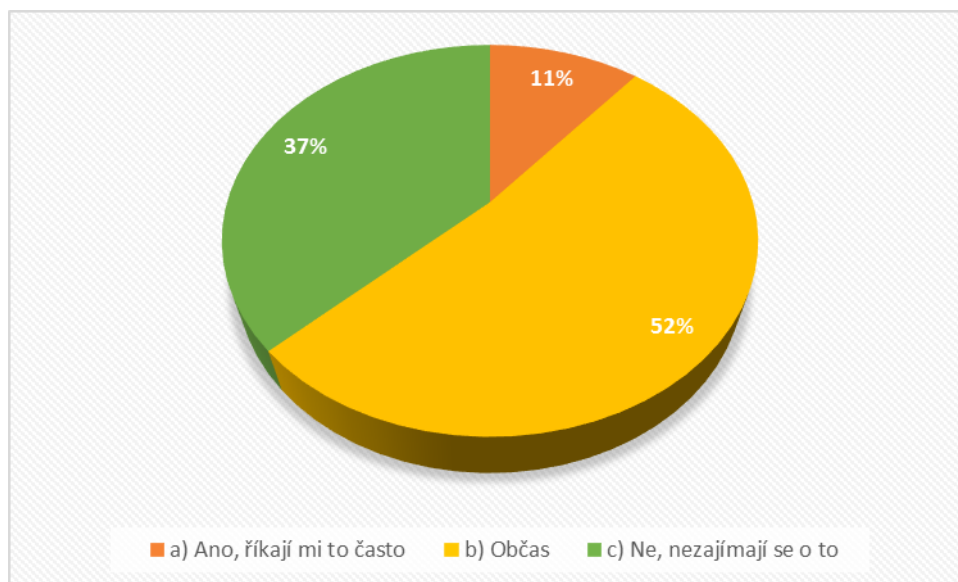
Graf u otázky č. 4 nám vykresluje vědomí rodičů respondentů o jejich účtech/profilech na sociálních sítích. Polovina respondentů (50%) odpověděla, že jejich rodiče jsou obeznámeni s jejich účtem/profilem na sociálních sítích. Čtvrtina (25%) respondentů uvedla, že jejich rodiče nemají ponětí o jejich účtech/profilech na sociálních sítích. Druhá čtvrtina (25%) uvádí, že jejich rodiče ví pouze o některých účtech/profilech na jejich sociálních sítích. Z toho vyplývá, že polovina rodičů respondentů buď neví o účtech/profilech jejich dětí na sociálních sítích nebo ví jen o některých.

Graf 5: Mají rodiče přehled o tvých aktivitách v rámci sociálních sítí?

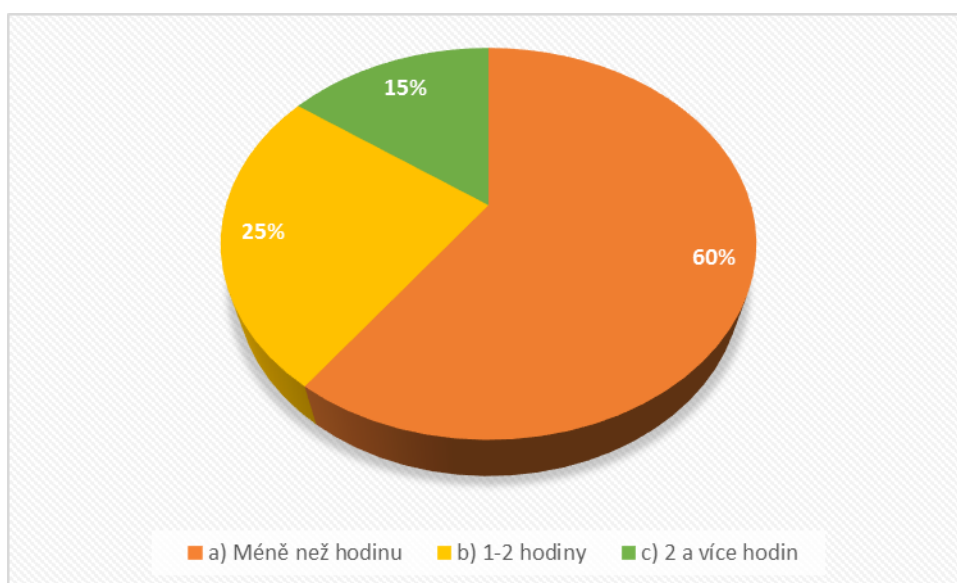
Pátá otázka informuje o tom, zda rodiče respondentů dotazníkového šetření (žáků 2. stupně základní školy) mají přehled o aktivitách svých dětí na sociálních sítích. Zde více než polovina respondentů (59%) zvolila možnost „Ne“, z čehož vyplývá, že více než polovina rodičů respondentů nemá přehled o aktivitách svých dětí na sociálních sítích. Odpověď „Ano“ označilo 41% respondentů, čili zhruba dvě pětiny rodičů respondentů má přehled o aktivitách svých dětí v rámci sociálních sítí.

Graf 6: Řekli ti rodiče, abys omezil dobu, kterou trávíš prostřednictvím internetu na sociálních sítích?

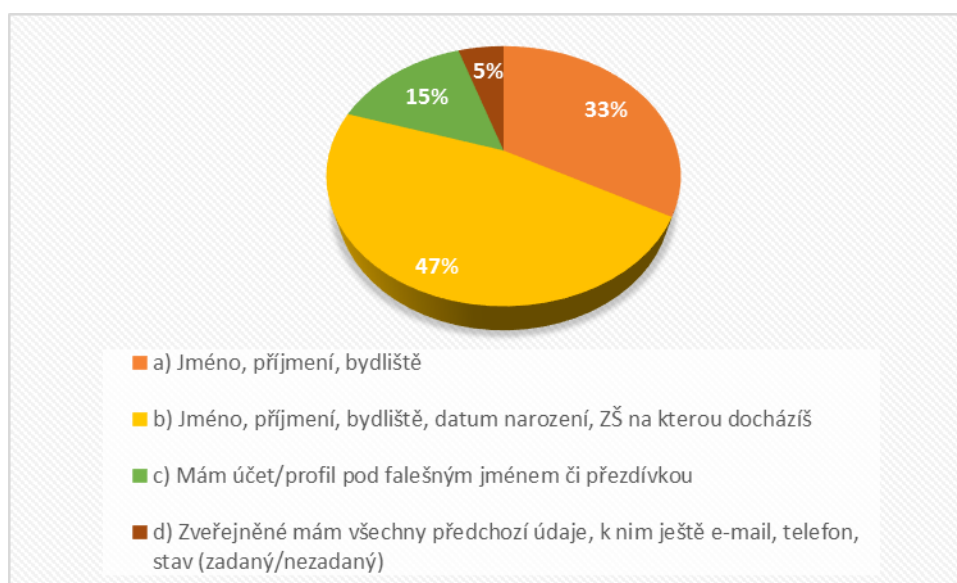
Otázka č. 6 ukazuje, zda li rodiče napomínají respondenty k omezení doby, kterou tráví prostřednictvím internetu na sociálních sítích. Zhruba desetina respondentů (11%) uvedla, že jim rodiče říkají často, aby dobu, kterou tráví na sociálních sítích, omezili. Polovinu (52%) respondentů rodiče v této věci napomenou občasně. Přes třetinu respondentů (37%) uvedlo, jak se o dobu, kterou tráví prostřednictvím internetu na sociálních sítích, rodiče nezajímají.

Graf 7: Kolik hodin denně věnuješ školní přípravě?

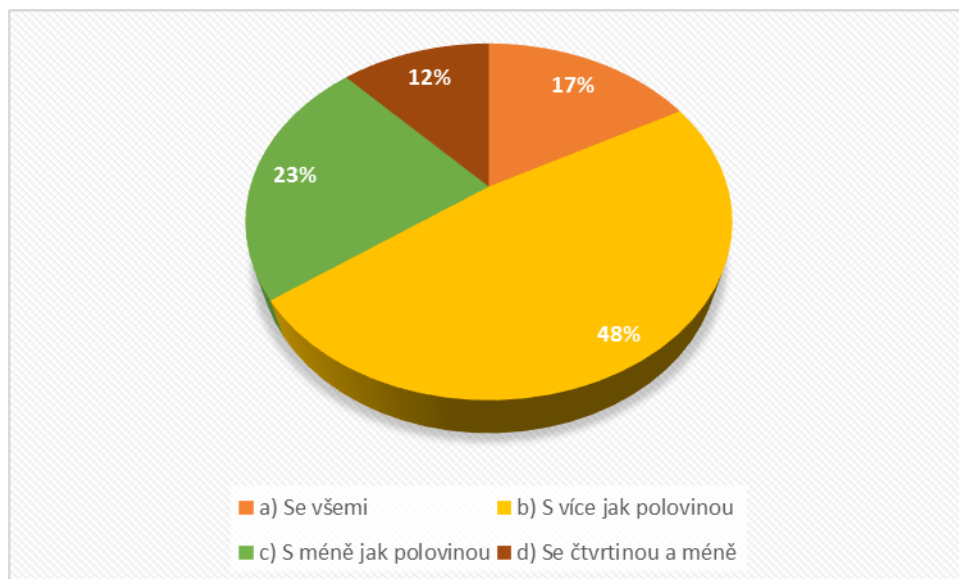
V otázce č. 7 je grafem vyobrazeno, kolik hodin denně věnují respondenti (žáci 2. stupně základní školy) školní přípravě. Tři pětiny respondentů (60%) uvedlo, že denně tráví školní přípravou méně než hodinu denně. Jedna čtvrtina (25%) respondentů uvedla čas věnovaný školní přípravě jednu až dvě hodiny denně. 15% respondentů uvedlo, jak věnují školní přípravě více jak dvě hodiny svého volného času každý den.

Graf 8: Jaké údaje o sobě máš zveřejněné ve svém účtu/profilu?

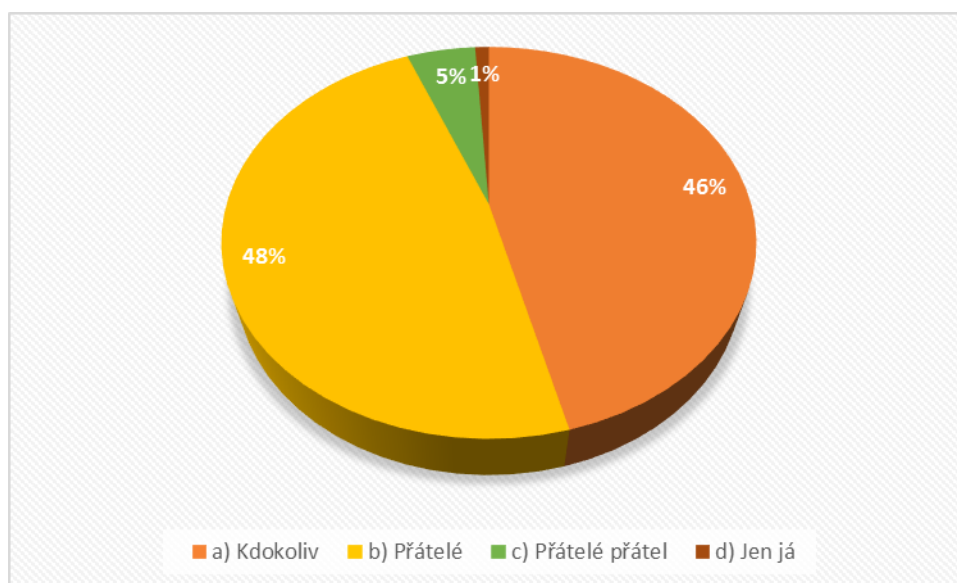
Graf 8 znázorňuje otázku č. 8, kde se zkoumají zveřejněné údaje na účtech/profilech respondentů na sociálních sítích. Třetina respondentů (33%) uvádí jako zveřejněné informace na svém účtu/profilu jméno, příjmení a bydliště. Téměř polovina respondentů (47%) uvádí na svém účtu/profilu kromě jména, příjmení a bydliště také základní školu, kterou navštěvují. Méně než pětina (15%) respondentů uvedlo, že má účet/profil na sociálních sítích pod falešným jménem či přezdívkou. 5% respondentů uvedlo, jak mají na svém účtu/profilu zveřejněné všechny předchozí údaje a k nim ještě kontaktní údaje jako jsou e-mail, telefonní číslo, aktuální stav (zadaný/nezadaný apod.).

Graf 9: Kolik svých přátel ze sociálních sítí znáš a setkáváš se s nimi pravidelně v realitě?

V otázce č. 9 se řeší pravidelný kontakt v realitě s přáteli, které mají respondenti na svém účtu/profilu v rámci sociálních sítí. Téměř pětina respondentů (17%) uvedla, že se schází v reálném životě se všemi přáteli, kteří jsou přáteli i na jejich účtech/profilech sociálních sítí. Téměř polovina respondentů (48%) uvedla pravidelný kontakt v realitě s polovinou svých přátel ze sociálních sítí. Necelá čtvrtina (23%) respondentů se v realitě pravidelně schází s méně než polovinou svých přátel ze sociálních sítí. Zhruba desetina (12%) respondentů se schází v reálném životě s méně než čtvrtinou svých přátel, které mají umístěné ve svých účtech/profilech na sociálních sítích.

Graf 10: Kdo může vidět tvůj profil?

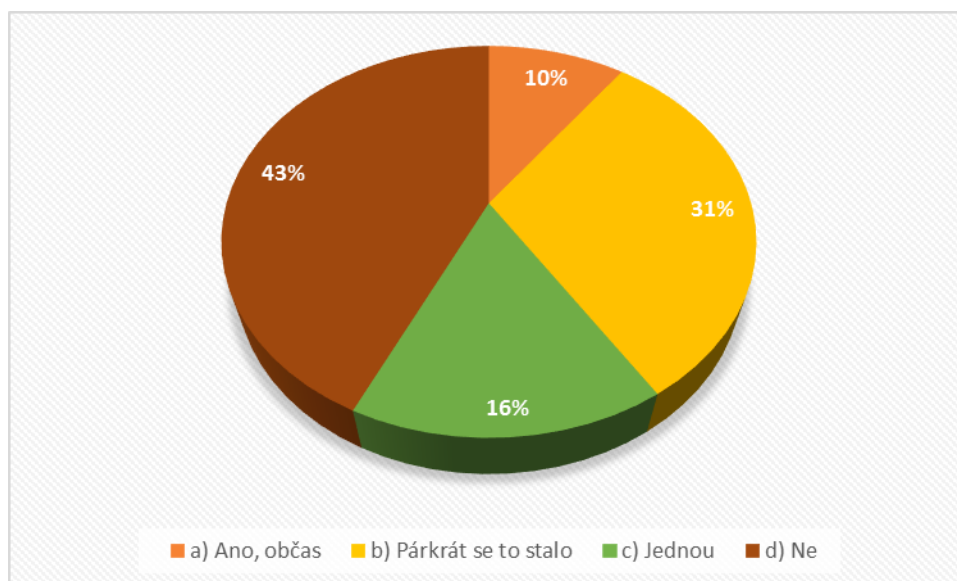
Otázka č. 10 zkoumala ochranu respondentů (žáků 2. stupně základní školy) na sociálních sítích aneb kdo může vidět jejich profil a jeho obsah. Téměř polovina respondentů (46%) uvedla, jak jejich profil smí vidět kdokoliv. Největší podíl (48%) u této otázky zaznamenala odpověď Přátelé, což znamená, že u 48 % respondentů může obsah jejich profil vidět pouze kontakt, který si sami přidali nebo schválili jeho žádost o přátelství. V případě 5% respondentů si mohou jejich profil zobrazit i přátele, které mají jimi přidané nebo schválené kontakty v přátelích. 1 % respondentů má profil k zobrazení pouze samo pro sebe.

Graf 11: Co ti dávají/přinášší sociální sítě?

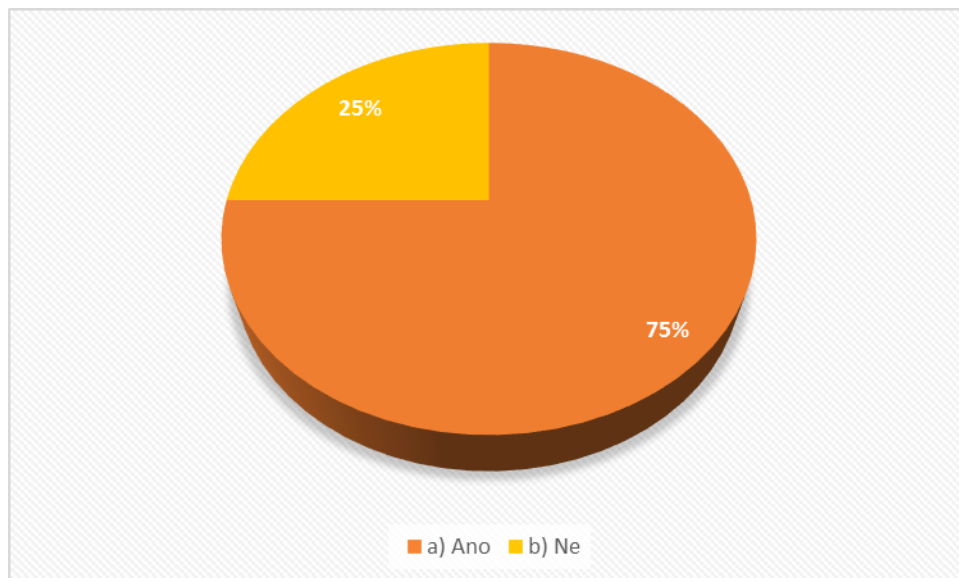
V otázce s pořadovým číslem 11 je analyzováno to, co přináší zúčastněným respondentům sociální sítě. Třetina respondentů (33%) uvádí jako přínos sociálních sítí pro ně samé svobodný prostor se vyjádřit k příspěvkům ostatních uživatelů sociálních sítí a možnost hodnotit je. 6 % respondentů uvedlo jako přínos sociálních sítí nové přátele. Pro necelé dvě desetiny respondentů (14%) je přínosem sociálních sítí, že mohou být, kým chtějí, při možnosti využití falešného profilu či profilu s přezdívkou. Téměř polovina respondentů uvedla jako největší přínos sociálních sítí možnost sledovat aktivity ostatních. Variantu poslední možnosti (Nemusím své pocity a názory vyjadřovat v realitě tváří v tvář) nezvolil ani jeden z respondentů (žáku 2. stupně základní školy).

Graf 12: Vyhržoval ti někdo formou osobní zprávy na tvém účtu/profilu?

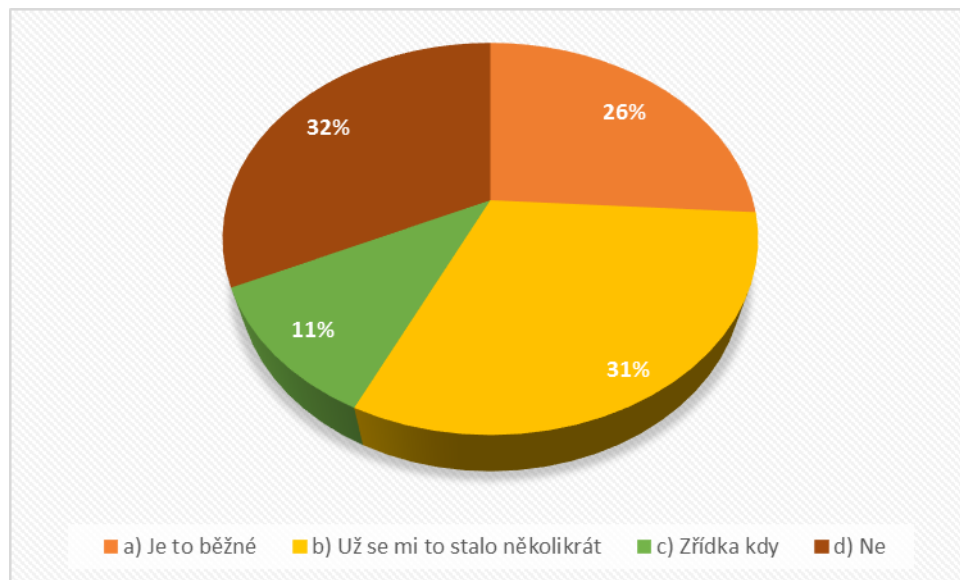
Ve 12. otázce se zjišťovala zkušenost s osobní výhružkou respondentů směřovanou jejich účet/profil na sociálních sítích. Celkově více jak polovina respondentů měla minimálně jednu zkušenost s vyhrožováním přes sociální síť formou osobní zprávy na jejich profil/účet. Z toho téměř třetina (31%) respondentů několikrát, 16 % respondentů se to stalo jedenkrát. Jedna desetina (10%) respondentů uvedla, že jim občas zpráva s výhružným obsahem přijde. Přes dvě pětiny (43%) respondentů nemá zkušenost s výhružnou zprávou adresovanou jim osobně prostřednictvím sociálních sítí.

Graf 13: Přidal/a sis někdy někoho, koho neznáš osobně, do přátel na svém účtu/profilu?

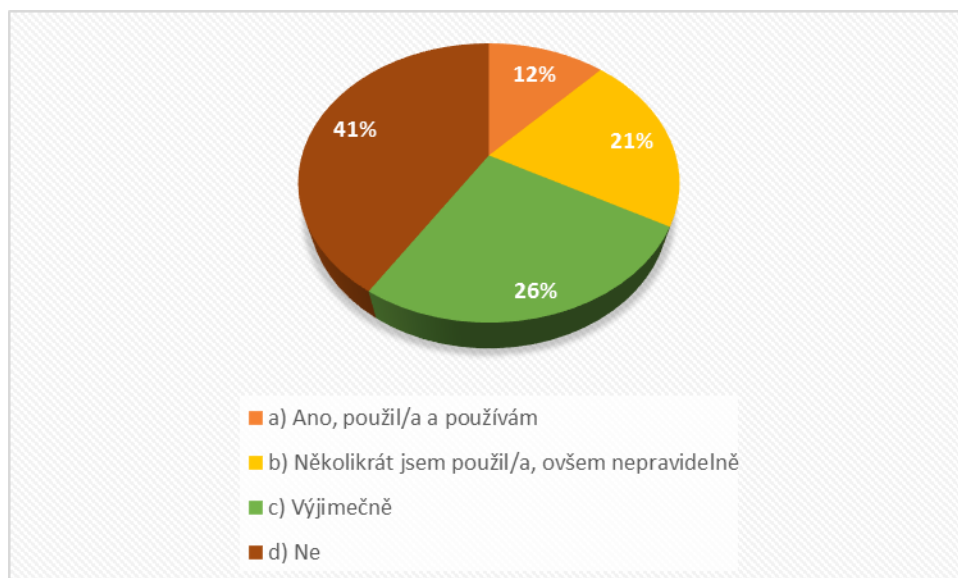
V otázce č. 13 bylo analyzováno, jestli si dotazovaní respondenti ke svému účtu/profilu na sociálních sítích (do přátel) přidali někdy někoho, koho osobně neznají. Tři čtvrtiny respondentů (75%) na tuto otázku odpovědělo Ano. Pouze jedna čtvrtina (25%) respondentů (žáků 2. stupně základní školy) si nikdy nepřidala ke svému účtu/profilu (do přátel) na sociálních sítích někoho, koho nezná osobně.

Graf 14: Zveřejnil někdo fotografii či video, kde jsi, bez tvého svolení/vědomí prostřednictvím svého účtu/profilu?

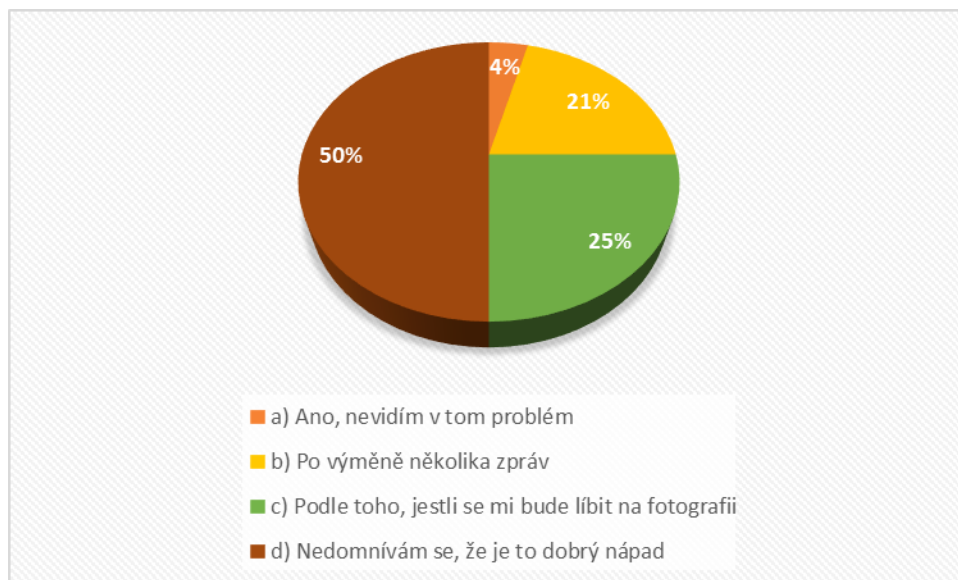
Otázka č. 14 se zabývala zveřejňováním fotografií či videa druhou osobou bez svolení respondentů na sociálních sítích. Čtvrtina respondentů (25%) uvádí tento jev jako běžnou věc. Téměř třetině respondentů (31%) se několikrát tato věc stala. 11 % respondentů se to stalo zřídka kdy. Třetině respondentů (32%) se nestalo, že by druhá osoba bez jejich vědomí zveřejnila fotografii nebo video, kde oni sami figuruji.

Graf 15: Použil/a jsi nebo používáš při komunikaci na svém účtu/profilu webkameru s někým koho neznáš osobně?

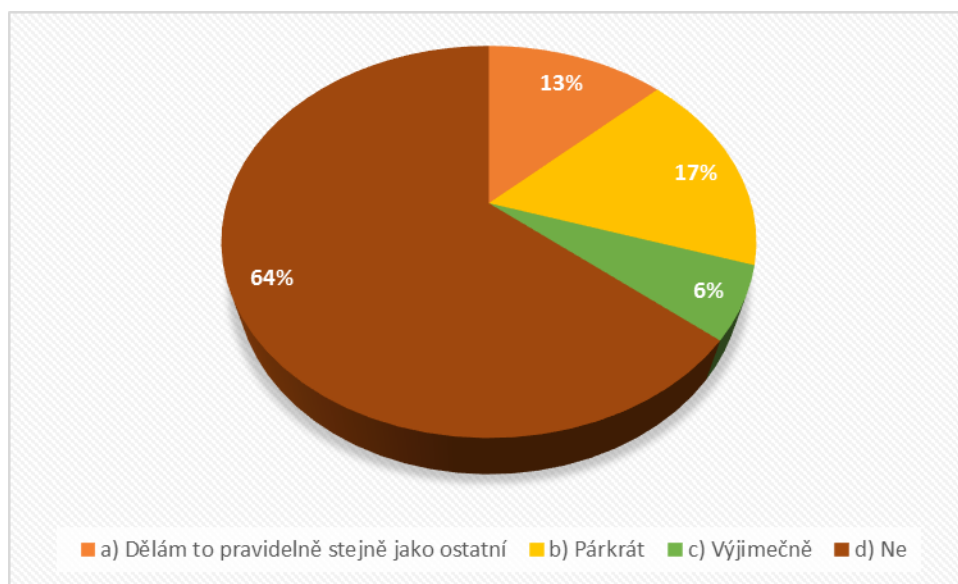
V 15. otázce se řešilo používání webkamery respondentů při kontaktu s neznámou osobou na sociálních sítích. Více jak polovina respondentů alespoň jednou použila webkameru při kontaktu s neznámou na sociálních sítích. Z toho čtvrtina z nich (26%) procent uvádí, že to bylo výjimečně. 12% respondentů webkameru při kontaktu s cizí osobou na sociálních sítích použilo a používá. Pětina respondentů (21%) několikrát použila webkameru, ovšem uvedla, jak to nebylo pravidelně. Dvě čtvrtiny (41%) respondentů webkameru při kontaktu s cizí osobou na sociálních sítích nepoužila a nepoužívá.

Graf 16: Šel/šla bys někdy na „rande naslepo“ s někým, koho neznáš ty ani tví přátelé, kdyby tě kontaktoval přes tvůj profil/účet?

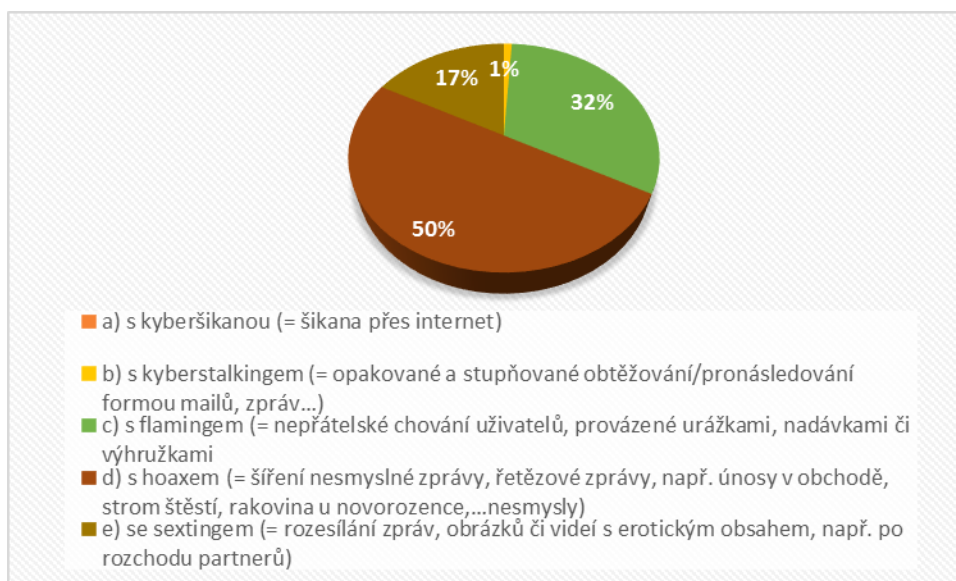
Otázka č. 16 analyzovala odpovědi respondentů na otázku, zda by šli s osobou, kterou neznají na „rande naslepo“ v případě, že by je daná osoba kontaktovala přes jejich profil/účet na sociálních sítích. 4 % respondentů uvedla, jak v této věci nevidí problém a na rande by šla. Pětina (21%) respondentů by tak učinila po výměně pár zpráv s danou osobou. Celá čtvrtina respondentů (25%) by se rozhodovala podle toho, zda by se jim daná osoba líbila na fotografii. Polovina (50%) respondentů se nedomnívá, že je to dobrý nápad.

Graf 17: Sdílel/a jsi někdy příspěvek intimního, popřípadě erotického charakteru prostřednictvím svého účtu/profilu na sociálních sítích?

V pořadí 17. Otázka analyzovala, jestli respondenti někdy sdíleli na svém účtu/profilu prostřednictvím sociálních sítí příspěvek intimního či erotického charakteru. 13 % respondentů (žáků 2. stupně základní školy) uvádí, jak příspěvky tohoto charakteru sdílí pravidelně (stejně jako ostatní). Necelá pětina (17%) respondentů uvedla, že párkrát takovýto příspěvek sdílela. 6 % respondentů to udělalo výjimečně. Více jak tři pětiny (64%) respondentů údajně nikdy příspěvek intimního nebo erotického charakteru prostřednictvím svého účtu na sociálních sítích nikdy nesdílely.

Graf 18: S čím nepatřičným se nejčastěji setkáváš na sociálních sítích?

Otázka č. 18 se zabývá nepatřičnými jevy, se kterými se setkávají respondenti (žáci 2. stupně základní školy) na sociálních sítích. Ani jeden z respondentů neuvedl kyberšikanu. Kyberstalking uvedlo 1 % respondentů. S nepřátelským chováním, urážkami, nadávkami a výhružkami (flaming) se na sociálních sítích setkává 32 % respondentů. Se sextingem (rozesíláním zpráv, videí, obrázků, které mají erotický obsah) se setkává téměř pětina respondentů (17%). Nejpodstatnějším zjištěním u této otázky je, že polovina (celých 50%) respondentů se setkává na sociálních sítích s hoaxem (šířením nemyslných zpráv, řetězových zpráv, které jsou většinou pouze komplotem).

5 VÝSLEDKY VÝZKUMU

5.1 HYPOTÉZA Č. 1

„Více než třetina žáků 2. stupně základní školy má účet/profil na sociálních sítích dříve jak od svých 11 let.“

Hypotéza č. 1 se *potvrdila* – jelikož 38 % respondentů odpovědělo na otázku č. 1 (Od kolika let máš účet/profil na některé ze sociálních sítích?) označila odpověď „e“ (dříve jak od 11 let).

5.2 HYPOTÉZA Č. 2

„Tři čtvrtiny žáků 2. stupně základní školy tráví na sociálních sítích více než 2 hodiny.“

Hypotéza č. 2 se *potvrdila* – poněvadž odpověď „b“ (2-3 hodiny denně) označilo 41 % respondentů a odpověď „c“ (3 hodiny a více), označilo taktéž 41%, což je dohromady celých 81 % respondentů u otázky č. 4 (Kolik hodin denně trávíš na sociálních sítích?). Z čehož lze vyvozovat, že čtyři z pěti žáků 2. stupně základní školy tráví denně více než dvě hodiny svého času na sociálních sítích.

5.3 HYPOTÉZA Č. 3

„Třetina žáků 2. stupně základní školy již sdílela prostřednictvím svého účtu na sociálních sítích příspěvek intimního či erotického charakteru.“

Hypotéza č. 3 se *potvrdila* – na základě odpovědi „a“ (Dělám to pravidelně, stejně jako ostatní), zastoupenou 13 % oslovených respondentů, dále pak odpovědi „b“ (Párkrát), kterou označilo 17 % oslovených respondentů a konečně odpověď „c“ (Výjimečně) označilo 6 % oslovených respondentů. Z čehož vyplývá, že dohromady 36 % oslovených respondentů z celkového počtu (100 respondentů), sdílelo minimálně jedenou příspěvek intimního nebo erotického charakteru na sociálních sítích prostřednictvím svého účtu/profilu.

5.4 HYPOTÉZA Č. 4

„Minimálně polovina žáků 2. stupně základní školy se na sociálních sítích setkala s hoaxem.“

Hypotéza č. 3 se *potvrdila* – protože celých 50 % oslovených respondentů u otázky č. 18 (S čím nepatřičným se nejčastěji setkáváš na sociálních sítích?) označilo jako svou odpověď variantu „d“ (s hoaxem = šíření nesmyslné zprávy, řetězové zprávy, např. únosy v obchodě, strom štěstí, rakovina u novorozence... nesmysly).

6 DISKUSE

Sociálně sítě jsou v dnešní době nedílnou součástí života většiny žáků 2. stupně základní školy. Tento trend má však nebezpečná úskalí, která mohou mít negativní dopad na vývoj osobnosti jedince. Jedním z těchto dopadů může být právě enormní trávení času na sociálních sítích, které je na úkor školní přípravy. Tento fakt potvrzuje i jedna z otázek výzkumu.

Rodiče žáků 2. stupně základní školy mnohdy neví o účtech či profilech svých dětí a nemají přehled o tom, kolik času na nich tráví a jakým aktivitám se zde věnují. Žáci 2. stupně základní školy si často nejsou vědomi rizik spojených s užíváním účtů či profilů na sociálních sítích. Neuváženě zpřístupňují své účty a profily cizím osobám, čímž se vystavují riziku zneužití svých osobních dat, ale i narušení svého osobního života. Věková hranice pro založení účtu nebo profilu na sociální síti je vesměs 13 let, ovšem i přes to výzkum potvrdil, že více než třetina žáků 2. stupně základní školy si založila účet či profil na sociálních sítích a aktivně jej denně využívá. Někteří rodiče nemají o tom, kolik času jejich děti (žáci 2. stupně základní školy) denně na sociálních sítích tráví. Dokonce někteří nemají ponětí, že jejich děti účty nebo profily na sociálních sítích vůbec mají. Bylo by vhodné, aby se rodiče více zajímali o trávení volného času svých dětí a případně je seznámili s riziky užívání těchto sítí.

Sdílené příspěvky na účtech a profilech jsou velmi často nepatřičného charakteru, který může mít neblahé následky na vývoj osobnosti jedince. Denně se mohou setkávat s formou útočných, agresivních i klamných příspěvků. Jedním z nejzávažnějších druhů příspěvků jsou ty, které mají výhružný, intimní nebo dokonce erotický charakter. Proto by se správci těchto sítí měli daleko více zaměřovat na kontrolu sdílených příspěvků a eliminovat tak možná rizika a negativní vliv na jedince.

Jelikož se škola podílí na výchově a vývoji jedince, bylo by žádoucí se více zaměřit na preventivní programy, které se týkají dané problematiky, a snažit se tím eliminovat rizika užívání sociálních sítí.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá žáky 2. stupně základní školy a jejich užívání účtů a profilů na internetu prostřednictvím sociálních sítí. Tato problematika je doménou 21. století a je velmi diskutovaným tématem.

V první kapitole teoretické části autor popisuje cílovou skupinu práce, a to žáky 2. stupně základní školy. Tato kapitola se zabývá specifiky etapy vývoje staršího školního věku a definuje vlivy prostředí, které působí na osobnost jedince.

Druhá kapitola bakalářské práce se zaměřuje na sociální sítě. Konkrétně definici těchto sítí, druhy a možná rizika, jež jsou s nimi spjata. Ve třetí kapitole autor vymezuje pojem rizikové chování, jeho druhy a prevenci.

Cílem autora bakalářské práce bylo popsat možné faktory, které se podílejí na rizikovém chování žáků 2. stupně základní školy, se zaměřením na problematiku užívání sociálních sítí.

V praktické části práce byl realizován kvantitativní druh výzkumu formou dotazníkového šetření. Nástrojem byl dotazník, obsahující osmnáct uzavřených otázek. Výzkumný vzorek tvořilo sto respondentů, kterými byli žáci 2. stupně základní školy. Výzkum byl proveden na Základní škole Hovorčovická v Praze.

Cílem praktické části bylo zjistit, v jakých oblastech působí sociální sítě na žáky 2. stupně základní školy. Všechny stanovené hypotézy se ve výzkumné části potvrdily na základě odpovědí respondentů dotazníkového šetření. Z tohoto dotazníkového šetření vyplynulo, že sociální sítě jsou velmi rizikovými činiteli, které často negativně ovlivňují chování vybrané cílové skupiny.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- BLINKA, L. *Online závislosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5311-9.
- BOYD, D. *Je to složitější - Sociální život teenagerů na sociálních sítích*. Praha: Akropolis, 2017. 304 s. ISBN 978-80-7470-165-8.
- DĚDIČEK, D. *Facebook – jednoduše*. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 978-80-251-3196-1.
- DIVÍNOVÁ, R. *Cybersex: Forma internetové komunikace*. Praha: TRITON s.r.o., 2005. ISBN 80-7254-636-8.
- ECKERTOVÁ, L., DOČEKAL D. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2013. 224 s. ISBN 978-80-251-3804-5.
- FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2781-3.
- HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Sociální psychologie*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 2003. ISBN 80-7290-118-4.
- HAVLÍK, R. – KOŤA, J. *Sociologie výchovy a školy*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-327-7.
- HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. 2. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-628-5.
- JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0.
- JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-329-6.
- KALINA, K. a kolektiv. *Základy klinické adiktologie*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1411-0.

- KOHOUTEK, R. *Rodinné prostředí*. Brno: Pedagogický ústav města Brna, 1989. ISBN 80-7248-292-0.
- KOHOUTEK, R. *Základy sociální psychologie*. Brno, CERM, 2003. 182 s. ISBN 978-80-7204-064-3.
- KOZÁK, J. T. a kol. *Rizikový faktor kouření*. 1. vyd. Praha: KPK, 1993. s. 54. ISBN 80-85267-42-X.
- KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.
- KYRIACOU, C. *Řešení výchovných problémů*. Praha: Portál. 2005. ISBN 80-7178-945-3.
- LANGMEIER, J. – KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998. 101. ISBN 80-7169-195-X.
- LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ D. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.
- LÉVY, P. *Kyberkultura: zpráva pro radu Evropy v rámci projektu „nové technologie: kulturní spolupráce a komunikace“*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0109-5.
- MACHOVÁ, J., KUBÁTOVÁ, D. *Výchova ke zdraví*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2715-8.
- MATĚJÍČEK, Z. *O rodině vlastní nevlastní a náhradní*. 1. vyd. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-85282-83-6.
- MIOVSKÝ, M., SKÁCELOVÁ, L., ZAPLETALOVÁ, J., NOVÁK P. *Primární prevence rizikového chování ve školství*. 1. vyd. Praha: Sdružení SCAN, UK v Praze 1. LF Psychiatrická klinika. TOOGGA, 2010. ISBN 978-80-87258-47-7.
- MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-05-9.
- NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. 1. vyd. Praha: Academia. 1999. ISBN 80-200-0690-7.

NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*. 1. vyd. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-0993-0.

NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 2. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-831-7.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ E., MAREŠ J. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-416-8.

ŘÍČAN, P. *Agresivita mezi dětmi*. Praha: Portál. 1995. ISBN 80-7178-049-9.

SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 9787-80-7367-250-8.

ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. Praze: Triton, 2003, 158 s. ISBN 80-7254-360-1.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie – dětství, dospělost, stáří*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. 531 s. ISBN 80-7178-308-0.

VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*, Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0841-3.

ZVADOVÁ, Z. *Vznik kuřáckého návyku a jeho zdravotní rizika*. *Hygiena CZ*, 1997, roč. 42, č. 1. ISSN 1802-6281.

Seznam použitých internetových zdrojů

Adiktologie.cz. *Preventivní intervence u závislostí na internetu*. [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <<http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/566/4901/Preventivni-intervence-u-zavislosti-na-internetu>>

Hoax.cz. DŽUBÁK, J., *HOAX.CZ* [online]. 2014 [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <<http://hoax.cz/cze/>>

KOPECKÝ, K. a KREJČÍ K. *Rizika virtuální komunikace: (příručka pro učitele a rodiče)* [online]. Olomouc: NET UNIVERSITY, 2010 [cit. 2018-01-25]. ISBN 978-80-254-7866-0. Dostupné z: <<http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd>>

Lupa.cz. Ještě jedna malá poznámka k nebezpečnému Facebooku. [online]. [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <<https://www.lupa.cz/clanky/jeste-jedna-mala-poznamka-k-nebezpecnemu-facebooku/>>

Lupa.cz. *Mučení sociálních sítí aneb Safer Internet Day*. [online]. [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <<https://www.lupa.cz/clanky/muceni-socialnich-siti-safer-internet-day/>>

Med.muni.cz. *Druhy a možnosti prevence* [online]. 2015 [cit. 2018-01-26]. Dostupné z: <<http://www.med.muni.cz/centrumprevence/informace-pro-vas/jak-se-branit/8-druhy-a-moznosti-prevence.html>>

Msmt.cz. *Metodické dokumenty doporučení a pokyny* [online]. 2009 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>>

Mpsv.cz. *Národní zpráva o rodině*. [online]. [cit. 2018-01-26]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/fines/clanky/900/zprava_zkr.pdf>

Nebudobet.cz. *NEBUĎ OBĚŤ!. Pomoc* [online]. 2014 [cit. 2018-01-24]. Dostupné z: <<http://nebudobet.cz/?cat=pomoc&page=netiketa>>

Poradtemi.info. *Co je instagram?* [online]. 2016 [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <<http://www.poradtemi.info/co-je-instagram/>>

Radirna.cz. *Historie Facebooku*. [online]. [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <<https://www.radirna.cz/internet/historie-facebooku.html>>

Sancedetem.cz. *HLEDÁM POMOC, Rizikové chování dítěte, Rizikové sexuální chování* [online]. 2012 – 2016 [cit. 2018-01-24]. Dostupné z: <<https://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/rizikove-chovani-ditete/rizikove-sexualni-chovani.shtml>>

Sexting.cz. *PROJEKT E-BEZPEČÍ, Co je sexting?* [online]. 2008-2013 [cit. 2018-01-24]. Dostupné z: <<http://www.sexting.cz/>>

Zive.cz. *Twitter od nuly proč jej vlastně používat a jak začít* [online]. 2014 [cit. 2018-01-25] Dostupné z: <<https://www.zive.cz/clanky/twitter-od-nuly-proc-jej-vlastne-pouzivat-a-jak-zacit/sc-3-a-156710/default.aspx>>

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam grafů

Graf 1: Od kolika let máš účet/profil na některé ze sociálních sítí?.....	40
Graf 2: Na kterých sociálních sítích máš založený účet/profil?.....	41
Graf 3: Kolik hodin denně trávíš na sociálních sítích?.....	42
Graf 4: Ví rodiče o tvých účtech/profilech na sociálních sítích?.....	43
Graf 5: Mají rodiče přehled o tvých aktivitách v rámci sociálních sítích?.....	44
Graf 6: Řekli ti rodiče, abys omezil dobu, kterou trávíš prostřednictvím internetu na sociálních sítích?.....	45
Graf 7: Kolik hodin denně věnuješ školní přípravě?.....	46
Graf 8: Jaké údaje o sobě máš zveřejněné ve svém účtu/profilu?.....	47
Graf 9: Kolik svých přátel ze sociálních sítí znáš a setkáváš se s nimi pravidelně v realitě?.....	48
Graf 10: Kdo může vidět tvůj profil?.....	49
Graf 11: Co ti dávají/přináší sociální sítě?.....	50
Graf 12: Vyhržoval ti někdo formou osobní zprávy na tvém účtu/profilu?.....	51
Graf 13: Přidal/a sis někdy někoho, koho neznáš osobně, do přátel na svém účtu/profilu?.....	52
Graf 14: Zveřejnil někdo fotografii či video, kde jsi, bez tvého svolení/vědomí prostřednictvím svého účtu/profilu?.....	53
Graf 15: Použil/a jsi nebo používáš při komunikaci na svém účtu/profilu webkameru s někým koho neznáš osobně?.....	54
Graf 16: Šel/šla bys někdy na „rande naslepo“ s někým, koho neznáš ty ani tví přátelé, kdyby tě kontaktoval přes tvůj profil/účet?.....	55
Graf 17: Sdílel/a jsi někdy příspěvek intimního, popřípadě erotického charakteru prostřednictvím svého účtu/profilu na sociálních sítích?.....	56

Graf 18: S čím nepatřičným se nejčastěji setkáváš na sociálních sítích?.....	57
--	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník.....	I
----------------------------------	----------

Dotazník

Jmenuji se Jakub Hrdý a jsem studentem Univerzity Jana Amose Komenského Praha, bor speciální pedagogika – vychovatelství. V rámci zpracování praktické části své bakalářské práce s názvem Sociální sítě jako spouštěč rizikového chování u žáků 2. stupně základní školy. V rámci výzkumu Vás oslovuji k vyplnění dotazníku. Dotazníkové šetření je anonymní a bude zveřejněno pouze v mé bakalářské práci.

Děkuji za Váš čas, Jakub Hrdý.

1) Od kolika let máš účet/profil na některé ze sociálních sítí?

- a) od 11 let
- b) od 12 let
- c) od 13 let
- d) od 14 let
- e) dříve jak od 11 let

2) Na kterých sociálních sítích máš založený účet/profil?

- a) Facebook
- b) Instagram, Facebook
- c) Twitter, Instagram, Facebook a další...

3) Kolik hodin denně trávíš na sociálních sítích?

- a) maximálně hodinu
- b) 2 – 3 hodiny
- c) více jak 3 hodiny

4) Ví rodiče o tvých účtech/profilech na sociálních sítích?

- a) ano
- b) ne
- c) jen o některých

5) Mají rodiče přehled o tvých aktivitách v rámci sociálních sítí?

- a) ano
- b) ne

6) Řekli ti rodiče, abys omezil dobu, kterou trávíš na internetu prostřednictvím sociálních sítí?

- a) ano, říkají mi to často
- b) občas
- c) ne, nezajímají se o to

7) Kolik hodin denně věnuješ školní přípravě?

- a) méně než hodinu
- b) 1 – 2 hodiny
- c) 2 a více hodin

8) Jaké údaje o sobě máš zveřejněné ve svém profilu/profilech?

- a) jméno, příjmení, bydliště
- b) jméno, příjmení, bydliště, datum narození, školu (ZŠ, na kterou docházíš)
- c) mám účet/profil pod falešným jménem či přezdívkou
- d) zveřejněné mám všechny předchozí údaje, k nim ještě email, telefon, stav (zadaný/nezadaný)

9) Kolik svých přátel ze sociálních sítí znáš a setkáváš se s nimi pravidelně v realitě?

- a) se všemi
- b) s více jak polovinou
- c) s méně jak polovinou
- d) se čtvrtinou a méně

10) Kdo může vidět tvůj profil?

- a) kdokoliv
- b) přátelé
- c) přátelé přátel
- d) jen já

11) Co ti dávají/přináší sociálních sítě?

- a) svobodný prostor vyjádřit se k příspěvkům a hodnotit ostatní
- b) nové přátele
- c) mohu být, kým chci (v případě profilu s přezdívkou či falešným jménem)
- d) mohu sledovat aktivity ostatních
- e) nemusím své pocity a názory vyjadřovat v realitě tváří v tvář

12) Vyhrožoval ti někdo formou osobní zprávy na tvém účtu/profilu?

- a) ano, občas
- b) párkrát se to stalo
- c) jednou
- d) ne

13) Přidal/a sis někdy někoho, koho neznáš osobně, do přátel na svém účtu/profilu?

- a) ano
- b) ne

14) Zveřejnil někdo fotografii či video, kde jsi, bez tvého svolení/vědomí prostřednictvím svého účtu/ profilu?

- a) je to běžné
- b) už se mi to stalo několikrát
- c) zřídka
- d) ne

15) Použil/a si nebo používáš při komunikaci na svém účtu/profilu webkameru s někým, koho neznáš osobně?

- a) ano, použil/a a používám
- b) několikrát jsem použil/a ovšem nepravidelně
- c) výjimečně
- d) ne

16) Šel/šla bys někdy na „rande naslepo“ s někým, koho neznáš ty ani tví přátelé, kdyby tě kontaktoval přes tvůj profil?

- a) ano, nevidím v tom problém
- b) po výměně několika zpráv
- c) podle toho, jestli se mi bude líbit na fotografii
- d) nedomnívám se, že je to dobrý nápad

17) Sdílel/a jsi někdy příspěvek intimního, popřípadě erotického charakteru?

- a) dělám to pravidelně stejně jako ostatní
- b) párkrát
- c) výjimečně
- d) ne

18) S čím nepatřičným se nejčastěji setkáváš na sociálních sítích?

- a) s kyberšikanou (= šikana přes internet)
- b) s kyberstalkingem (= opakované a stupňované obtěžování, pronásledování formou mailů, zpráv...)
- c) s flamengem (= nepřátelské chování uživatelů provázené urážkami, nadávkami či výhružkami)
- d) s hoaxem (= šíření nesmyslné zprávy, řetězové zprávy, např. únosy v obchodě, strom štěstí, rakovina u novorozence... nesmysly)
- e) se sextingem (= rozesílání zpráv, obrázků či videí s erotickým obsahem, např. po rozchodu partnerů)
- f) s pharmingem (= získávání osobních údajů prostřednictvím falešných stránek)

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Jakub Hrdý

Obor: Speciální pedagogika - vychovatelství

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Sociální sítě jako spouštěč rizikového chování u žáků 2. stupně základní školy

Rok: 2018

Počet stran textu bez příloh: 51

Celkový počet stran příloh: 4

Počet titulů českých použitých zdrojů: 34

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 14

Vedoucí práce: Mgr. Dita Tomková